

ŠIBENSKI LIST

ORGAN SOCIJALISTIČKOG SAVEZA RADNOG NARODA KOTARA ŠIBENIK

BROJ 221 GOD. V.

ŠIBENIK, 5. PROSINCA 1956.

IZLAZI SVAKE SRIJEDE

Na području kotara svečano proslavljen Dan Republike

U Šibeniku . . .

U Šibeniku i okolici svečano je proslavljen Dan Republike. Uoči 29. novembra grad je bio okičen zelenilom i zastavama, a na nekim javnim zgradama istaknuti su svijetleći natpisi. Navečer je Šibenska narodna glazba priredila koncert, a u Narodnom kazalištu je održana svečana predstava, na kojoj je nastupio operetni ansambl za Tijardovičevim komadom »Splitski akvarel«. Na Dan Republike puštena je u pogon Tvornica lakih metala »Boris Kidrič«, dok je navečer u okviru te svečanosti u Narodnom kazalištu nastupio vokalni zbor RKUD »Kolo«. Proslava Dana Republike obilježena je brojnim predavanjima u školama sportskim priredbama, kao i izložbom slikarskih radova akademskog slikara prof. Mile Jankovića, koju je organizirao Savjet za prosvjetu NO općine Šibenik.

I u selima Šibenske općine u znak proslave paljeni su krijesovi, a održano je i niz kulturno-umjetničkih priredaba. Sela Goriš i Primošten slavili su značajnu radnu pobjedu. Vlastitim snagama u tim selima uvedeno je električno svijetlo.

* * *

Uoči Dana Republike održana je svečana akademija u domu DTO »Partizan« Mandalina, kojoj su prisustvovali gotovo svi Mandalinjani i velik broj pripadnika JNA. Nakon otvorenih državnih himni i Internacionale referat o značaju 29. novembra održao je predsjednik DTO »Partizan« Ivo Mišura.

Ostali dio programa sastojao se od prigodnih recitacija, dva kraća igrokaza, narodnih kola, ritmičkih vježbi i vježbi na parteru i spravama. Program su izveli članovi DTO »Partizan«, članovi akiva Narodne omladine, pioniri osnovne škole i Dječjeg vrtića. Poslije završenog programa nastalo je veselje sa pjesmom i plesom.

Na Dan Republike održana je u Osnovnoj školi svečana zakletva pionira. Prije zakletve održao je upravitelj škole prigodni govor, a nakon toga su školska djeca izvela kraći program. Ovoj školskoj svečanosti prisustvovali su svi predstavnici društvenih organizacija, kao i predstavnici Jugoslavenske narodne armije.

Kninu

Dan Republike svečano je proslavljen na čitavom području Kninske općine. U Kninu je održana svečana akademija u Domu JNA na kojoj je bio izveden bogat kulturno-umjetnički program. Slične priredbe su održane u Golubiću, Strmici, Vrbniku, Plavnu i ostalim selima.

Proslavljajući praznik Dana Republike organizacije Saveza boraca, Socijalističkog saveza i druga društva uz veliko učešće građana i pionira, položili su vijence na grobove palih boraca i žrtava fašističkog terora. Za vrijeme polaganja vijenaca i buketa ovijeta vojna muzika je otvirala posmrtni marš. Sveže cvijeće položeno je pored spomenika palim borcima u Kninskom Polju, Očestovu, Vrbniku, Radučiću, Mokrom Polju.

U Kninu su održane dvije sport-

ske priredbe: šahovski turnir i nogometna utakmica. U oba susreta su pobijedili predstavnici Kninskog garnizona.

* * *

Na Dan Republike kninskim pionirima su svečano predane odredske i četne sastave. Prilikom obnavljanja pionirske organizacije formirana su dva odreda, Mladi pioniri pripadaju odredu »Boško Žunic«, a stariji odred »Petar Krvavica«. Preko 400 pionira okupilo se u »Partizanovom« domu. Tom prilikom najmlađi učenici su polagali pionirski zavjet, nakon čega je održana prigodna pionirska svečanost.

* * *

U čast Dana Republike grupe pionira posjetili su radne kolektive i ustanove, kojom prilikom su u ime svojih drugova čestitali praznik 29. novembra. Svaki kolektiv i ustanova upoznao je pionire s načinom rada u dotičnom poduzeću. Na kraju su kolektivi počastili mališane kolačima i podijelili im darove.

* * *

Povodom 12. godišnjice oslobođenja Knina, izvršeno je svečano otvaranje novog doma DTO »Partizan«, uz prisustvo predstavnika JNA, narodne vlasti, društvenih organizacija i gostiju, članova društva i prijatelja.

U uvodnoj riječi Mirko Sinobad, predsjednik društva istaknuo je važnost doma za buduću rad »Partizana«, koji se je konačno našao pod svojim krovom, što stvara mogućnost za bolji i masovniji rad. Zatim je prof. Spro Crnogorac ukrajno iznio važnost fizičkog odgoja.

Nakon toga uslijedila je svečana akademija na kojoj su sve kategorije izvele veoma uspješne vježbe. Sve nastupe vježbača odlučno je na klaviru pratila prof. Eva Mizinov. Na akademiji su još uzele učestva vojna muzika i pjevački zbor učenika gimnazije pod ravnanjem nastavnika Vlade Čolovića.

Po završenoj akademiji nastavljeno je narodno veselje.

Siveriću

U Siveriću je svečano proslavljen Dan Republike. Uoči 29. novembra mjesna muzika je prodefilirala ulicama mjesta svirajući marševe i korčulnice, a potom je priređen vatromet.

Na Dan Republike u Siveriću su gostovali članovi Garnizona JNA iz Knina. Ovo treće gostovanje članova Garnizona JNA Knin okupilo je u sali Radničkog doma oko 500 lica, koja su topla pozdravila uspješno izvođenje popularnih narodnih pjesama i šlagera.

Radnici »Dalmatinskih ugljenokopa mrkog uglja« radili su ovi praznici da bi ispunili svoj godišnji plan, čije je ispunjavanje došlo u pitanje zbog otežavanja radova u prošlom zimskom roku, kada mnogi radnici nisu mogli dolaziti na posao — zbog nevremena. (D. C.)

Kistanjama

Na općini Kistanje je na svečan način proslavljen Dan Republike. U Kistanjama, Đevrskama, Varivodama, Erveniku i Ivoševcima kulturno-prosvjetne družine dale su razne priredbe. U Kistanjama je uz veliki posjet mještana KPD »Prosvjeta« uspješno izvelo »Čudnovatu bolest« od Sterija Popovića.

PREKO ŠEST HILJADA GRADANA POSJETILO TLM »BORIS KIDRIČ«

U nedjelju 2. o mja. u okviru svečanog otvaranja TLM »Boris Kidrič«, preko 6000 građana posjetilo je i razgledalo tvorničke objekte na Ražinama. Sigurno da bi taj broj bio veći da su tog dana vladale povoljnije vremenske prilike.

Poraz agresije na Egipat

Franuska i Britanija sigurno nisu planirale ovakav ishod svojih ratnih operacija na egipatskoj teritoriji. Akcija koja je počela svom zestinom završena je zbog žestokog otpora Egipata i pod pritiskom svjetskog javnog mnijenja već poslije sedam dana, dovedeći francusko-britansku vladu pred stvarnost političkog, ekonomskog i diplomatskog poraza. Nekoliko puta agresori su se u OUN našli na optuženičkoj klupi pred najvećim mogućim brojem zemalja; nekoliko država prekinulo je sa njim diplomatske odnose; ekonomske reperkusije svalile su se na njihove ionako ugrožene ekonomije; nađe u izgledu na promjenu američke politike poslije predsjedničkih izbora ostale su samo želje; Naserov režim i moralna snaga arapskih zemalja ojačani su; agresija nije ništa riješila iz kompleksa srednjoistočnih problema, a političko vrenje u Britaniji i Francuskoj dobilo je takve razmjere da iz dana u dan sve više podriva pozicije vlada koje su pripremlje cvu ratnu avanturu.

STRANI INTERESI NA SREDNJEM ISTOKU

Iza cjelokupnog sklopa događaja i sporova na ovom području stoji duboko ekonomska pozadina. Nacionalizacija sueske kompanije, sueska kriza i zatim ratne operacije na egipatskoj teritoriji ugrozile su interese stranih kompanija, koje izvore svojih ogromnih profita nalaze u srednjoistočnim rezervoarima nafte. Pored planova kolonijalnih sila o političkoj penetraciji na arapski svijet, nafta je postala jedan od bitnih uzroka svih zakulisnih akcija prije a naročito poslije nacionalizacije Suez.

Samo nekoliko podataka ukazuju na ogromnu pljačku koju u ovoj oblasti sprovede britanske, francuske i američke kompanije. — Srednji Istok raspolaže najvrednijim svjetskim rezervoarima nafte i na osnovu sadašnje produktivnosti računalo se da bi za deset godina proizvodnja ovog goriva mogla dostići nivo današnje svjetske proizvodnje. Sa 99% ovog blaga raspolažu strane kompanije. Dok jedan američki izvor nafta daje godišnje prosječno 700 tona, dotle jedan izvor na Srednjem Istoku daje oko 400 hiljada tona. Međutim, uprkos tome, svjetsku cijenu nafte monopol su formirali na osnovu troškova proizvodnje u SAD. A troškovi proizvodnje američke nafte po toni iznose oko 14 dolara, a na Srednjem Istoku svega oko 2 dolara. Koliko su to onda fantastično velike zarade samo u jednoj godini!

U svjetskom izvoru nafte Srednji Istok učestvuje sa 51%. Najvećim dijelom ova nafta ide u Evropu — 64%, i to najkraćim putem — Sueskim Kanalom. Prema tome nacionalizacija ovog vodnog puta, bez obzira što je Egipat garantirao slobodnu plovidbu, bila je dovoljno snažan udarac za interese velikih zapadnih sila da su se zapletli mogli očekivati. U ovom slučaju za zapadne sile najmanje je bilo važno garantirati slobodnu plovidbu, iako je ovo pitanje bilo glavna krilatica u svim njihovim argumentacijama. Nacionalizacija je predstavljala zarančan primjer za ostale arapske zemlje, koje žele da postanu gospodarji svojih nacionalnih bogatstava. U mogućnost jednog takvog razvoja u smislu nacionalizacije mogao bi lako da označi početak kraja svjetskog monopola nafte

i kraja stranim interesima u raspolaganju najvećim bogatstvima Srednjeg Istoka.

POSLEDJICA AVANTURE

Sedam dana ratnih avantura stvorile su takve ekonomske neprijatnosti dvjema zapadnim zemljama da se već počinje računati sa krizom, ukoliko sadašnja situacija potraje nekoliko mjeseci.

U prošloj godini kroz Sueski Kanal prošlo je za Zapadnu Evropu 94 milijuna tona nafte, a sada je sve to stalo pošto je Kanal zakrčen potopljenim brodovima. U znak podrške Egiptu Arapi su razorili naftovode koji su sa srednjoistočnih izvora prebacivani na obale mediterana godišnje 40 milijuna tona nafte. Prema proračunima britanskih ekonomista, Britaniju će sueska avantura kostati oko 150 milijuna funti sterlinga. Prošle godine Britanija je kroz Sueski Kanal uvezla 56% od cjelokupnog uvoza petroleja, 66% od uvoza sirovog kaučuka i 70% od uvoza vune. Francuska je na Srednjem Istoku nabavljala 90% svog uvoza nafte, što svakako objašnjava paniku zbog nestašice ove dragocjene tčnosti. Već su zavedena stroga ograničenja na sve naftne derivate, u prvom redu benzin, a za kršenje ograničenja predviđene su oštre kazne.

Na prodaji benzina francuska državna kasa zaradivala je 40 franaka po litri. U uslovima racionaliziranja državnih prihoda smanjit će se za više desetina milijardi franaka. Nestašica nafte ozbiljno je ugrozila glavnu granu francuske privrede — automobilske industrije, a istovremeno i njene pomoćne grane — industriju aluminijuma i metala. Već je došlo do izvjesnog smanjenja proizvodnje, proizvodnje radničkih plaća i do otpuštanja radnika. Francuske rafinerije nafte smanjile su proizvodnju za 20%.

Agresija dviju zapadnih zemalja ozbiljno je pogodila privredu drugih zapadnoevropskih zemalja, gdje je također zavedeno ograničenje na kupovinu naitnih proizvoda.

U ovakvim nepovoljnim uslovima po Britaniju i Francusku razmatraju se uglavnom dvije mogućnosti, koje bi trebalo da riješe pitanje dovoza nafte: plovidba oko Afrike ili kupovina petroleja s američkog kontinenta.

Put oko Afrike duži je za oko 10 hiljada kilometara. Da bi se osigurao dosadašnji nivo dovoza nafte potrebno bi bilo oko 300 stitže godišnje oko 94 milijuna tona.

I drugo planirano rješenje je teško izvodljivo. Kupovina američke nafte zahtijeva devize, što je veoma nesretna okolnost za zapadnoevropske zemlje čija je dolarska bilanca nepovoljna.

Zbog agresije dviju zapadnih zemalja veliku štetu trpi i cjelokupna međunarodna privreda. Već samo taj ekonomski faktor trebalo bi da predstavlja upozorenje da je potrebno donijeti političke zaključke da ratne avanture, makar bile vezane samo za izvjesna područja, nikako ne rješavaju probleme današnjice — nego ih samo kompliciraju.

Ljuban Jakše

Svečanost na Ražinama

Puštena u pogon TLM »Boris Kidrič«

Svečanosti prisustvovao drug Nikola Sekulić

Na Dan Republike svečano je puštena u pogon Tvornica lakih metala »Boris Kidrič«. Velebnoj svečanosti, koja je održana u hali valjaonice, pored potpredsjednika Sabora NR Hrvatske Nikole Sekulića, člana Republičkog Izvršnog vijeća Ante Pavlinića, predsjednika NO kotara i Šibenske općine Petra Skarica i Petra Rončevića, prisustvovali su predstavnici i političkih i društvenih organizacija, JNA, sindikata, predstavnici NO kotara Splitske Saveza metalurga brojni gosti i građani Šibenika.

Nakon državne himne, koju je intonirala Šibenska narodna glaz-

ba, pozdravnu riječ održao je predsjednik radničkog savjeta tvornice Mišo Juričev, a zatim je direktor tvornice Mirko Rončević u kraćem izlaganju iznio historijski razvoj gradnje ovog velikog objekta, prikazavši ujedno i teškoće na koje je ovaj kolektiv nailazio, kao i veliko zalaganje koje su ispoljili radnici i službenici pri gradnji ovog objekta. Potom je uzeo riječ drug Ante Pavlinić, koji je, između ostalog, rekao da će proizvodnja obimno utjecati na povećanje životnog standarda, a u mnogome će pridonijeti i osposobljavanju radnih ljudi. Naglasio je da veli-

ku brigu treba posvetiti u prvom redu radnom čovjeku, a zatim je čitavom kolektivu čestitao na postignutoj radnoj pobjedi. Na kraju je govorio drug Nikola Sekulić, koji je podvukao da ubuduće treba voditi veću brigu za radne ljude koji čine važni faktor u izgradnji socijalizma. Naročito raspoloženje zavladao je u času kad je drug Nikola Sekulić predavao odlikovanja najzaslužnijim članovima radnog kolektiva, a koje je dodijelio predsjednik Republike drug Tito. Predaja svakog odlikovanja bila je popraćena burnim pljeskom. Ordenom rada I. reda odlikovana su dva lica, Ordenom rada II. reda 3 lica, Ordenom rada III. reda 19, a Medaljom rada 31 lice. Nadalje radnički savjet tvornice pohvalio je za dosadašnji predan rad 68 radnika i službenika.

Snažni pljesak odjeknuo je dvoranom kad je predsjednik radničkog savjeta uskliknuo: »Drug Tito nam je poslao pismo«. On najsrdačnije čestita kolektivu na uspjehu, zahvaljuje na pozivu, koji mu je upućen, da svojim prisustvom uveliča proslavu, te žali što zbog važnih državnih poslova nije mogao udovoljiti našim željama.

Na kraju svečanosti je drug Nikola Sekulić pustio u pogon jedno od postrojenja, nakon čega je potekao prvi blok aluminijskog lima. Nakon toga su brojni gosti obišli pojedine tvorničke objekte. Sa proslave su upućeni podravni brozjavi predstavnici Tiba i drugu Bakariću.

Najzaslužniji

Za samoprijegoran rad i veliko zalaganje u izgradnji aluminijaskog giganta u Ražinama predsjednik Republike drug Tito odlikovao je 55 radnika i službenika TLM »Boris Kidrič«.

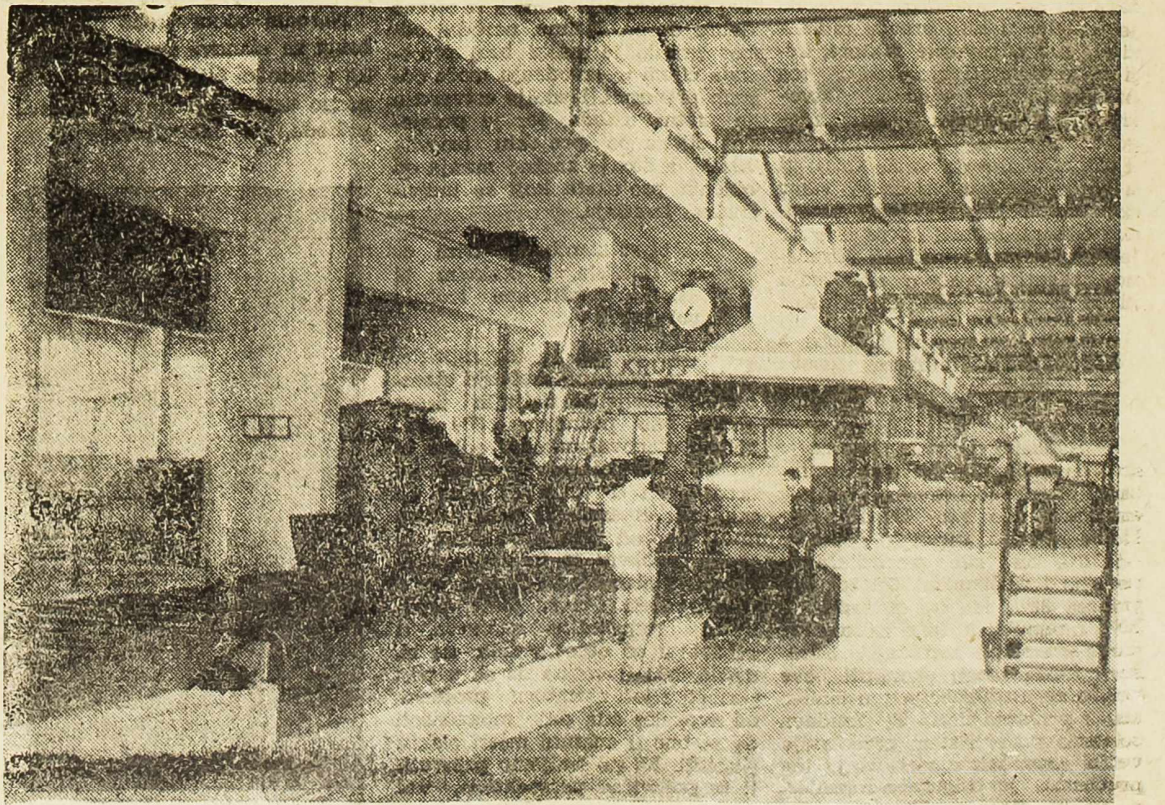
Ordenom rada I. reda odlikovani su: Oton Peunik i Vilko Ungaro.

Ordenom rada II. reda: Mirko Rončević, ing. Vladimir Silhard i Josip Matić.

Ordenom rada III. reda: Sveto Kukura, ing. Petar Grubišić, ing. Dragutin Špiler, Mirko Juras, Josip Dragičević, Marijan Belamarić, ing. Boris Devide, ing. Aleksandar Tripalo, Vinko Sutlović, Slavko Radin, Josip Ninić, Sime Karadole,

Petar Gović, Stipe Grgas, ing. Ante Čelar, ing. Pave Bujas, Joso Bego, Josip Jakovljević i Sime Roša.

Medaljom rada odlikovani su: Mišo Juričev, Ante Antić, Krste Juras, Živko Pokrajac, Tomislav Varnica, Mijo Bujas, Mate Vučetić, Sime Krnčević, Dušan Gnjidić, Frane Rupčić, Ante Markoč, Ivan Landeka, Radoslav Kutija, Mihovil Krnić, Frane Grubišić, Ante Jurleka, Ante Blaće, Jere Blažević, Ivo Badžim, Mario Bujas, Zvonko Belamarić, Joso Drežga, Luka Grubić, Bogoljub Livić, Nikola Morović, Joso Prebanda, Krste Šupe, Marko Šupe, Luka Tare, Tome Vučkov i Ivan Perić.

Iz TLM »Boris Kidrič«

Naš intervju

STAMBENA IZGRADNJA
U PERSPEKTIVI

Naš suradnik zamolio je predsjednika NO općine Šibenik druga Petra Rončevića da odgovori na nekoliko pitanja o stambenom problemu na području grada, kao i o budućim smjernicama u pravcu njegovog rješavanja.

Stambeni problem kao i u svim našim većim gradovima, tako i ovdje, sigurno je jedan od najtežih koji zadaje brige NO-u. U vezi s tim da li bi ste nam nešto konkretnije kazali o situaciji u tom pogledu?

— Pored svih napora, koji su na tom području izvršeni, stambena situacija još uvijek ostaje kao najakutniji problem. Preko hiljadu molbi za stan čeka rješenje, no bez ikakvog izgleda da one u dogledno vrijeme budu rje-

ga za plansko perspektivno rješavanje stambene izgradnje. Predviđa se da bi sredstva fonda iz dijela stambenog doprinosa koji pripada općini, trebala u ovoj godini iznositi 148 milijuna dinara, a od dijela koji pripada republici, daljnjih 18 milijuna dinara. Prema tome ukupna sredstva općinskog fonda iznositi će 166 milijuna dinara. Ako tom iznosu još dodamo doprinos investitora, koji u prosjeku čini 15% ili daljnjih 25 milijuna dinara, to bi sva sredstva za stambenu izgradnju u ovoj godini iznosila oko 190 milijuna dinara. Uzimaćuci u obzir rješavanje stambene krize u perspektivi od deset godina, to bi na osnovu gore označenih ovogodišnjih sredstava za stambenu izgradnju, narodni odbor raspo-

I na kraju: kakav plan izgradnje predviđate u buduću?

— U tom pogledu postoje dvije mogućnosti: prvo, da se za tu gradnju pribave i ostala sredstva kojima raspolažu privredne organizacije i ustanove.

Prije svega moram napomenuti da kod izvođenja plana postoje ozbiljne teškoće. Naime, sredstva za tu gradnju osiguravaju se, kako smo ranije vidjeli, putem kredita. Investitori, t. j. za motražioc moraju biti kreditno sposobni, jer bi u protivnom slučaju čitav sistem bio doveden u pitanje. I zuzev radnika i službenika, moramo se pitati tko bi imao mogućnosti da bude zajmotražilac i investitor. U prvom redu privredne organizacije koje ostvaruju dobit i koje su jedino sposobne da plaćaju anuitete. Međutim, z dosadašnjeg iskustva proizilazi da privredne organizacije, odnosno njihovi rukovodioci, gotovo i ne pokazuju nikakve pažnje tom pi-

Primošten i Goriš
su elektrificirani

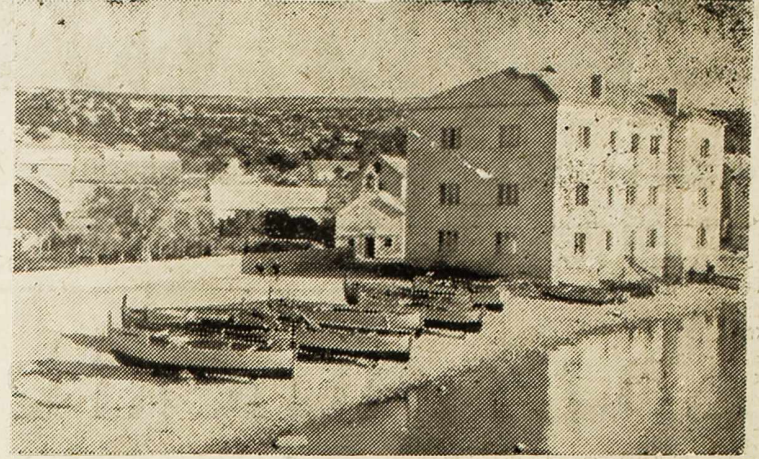
Ovogodišnja proslava Dana Republike u Primošteni obilježena je novim uspjehom na elektrifikaciji mjesta. Selo je dobilo električnu rasvjetu. Nakon pozdravne riječi poslovnog upravitelja zadruge Josipa Jurina, predsjednik NO kotara drug Pere Skarica, posebno je akcentirao tu vrijednu osobinu ljudi iz Primoštena, koja se sastoji u tome, da oni svojim požrtvovnim radom kroz zajednički interes stvaraju sebi bolji život.

Elektrifikacija je djelo zidare i zadrugara. Ljudi su davali dva odsto od bruto proizvodnje ili zarade. Davali su za svjetlo, za bolji život. I na drugim stranama života održavala se ova svečanost. Ona se ispoljavala u želji, da se ne stane na tome, da se radi na sakupljanju sredstava, kako bi konačno mjesto krasilo stalno svjetlo. Zato ovdje i nadalje nastavljaju sa sakupljanjem priloga za elektrifikaciju mjesta. Na ovom primjeru mogla bi se da uče druga sela, naročito južno od Primoštena. I tamo bi svjetlo trebalo da bude rezultat kolektivne volje i akcije.

Ovoj akciji i uspjehu treba se radovati. Tako je na karti naših mjesta obilježeno još jedno mjesto. Treba raditi kao što ovi ljudi rade, da takovih mjesta bude što više. Svagdje. Treba raditi na daljeko.

A. D.

U nedjelju 2. o. mj. svečano je proslavljeno puštanje struje u selu Goriš. Svečanosti su, pored o-

Pogled na Primošten

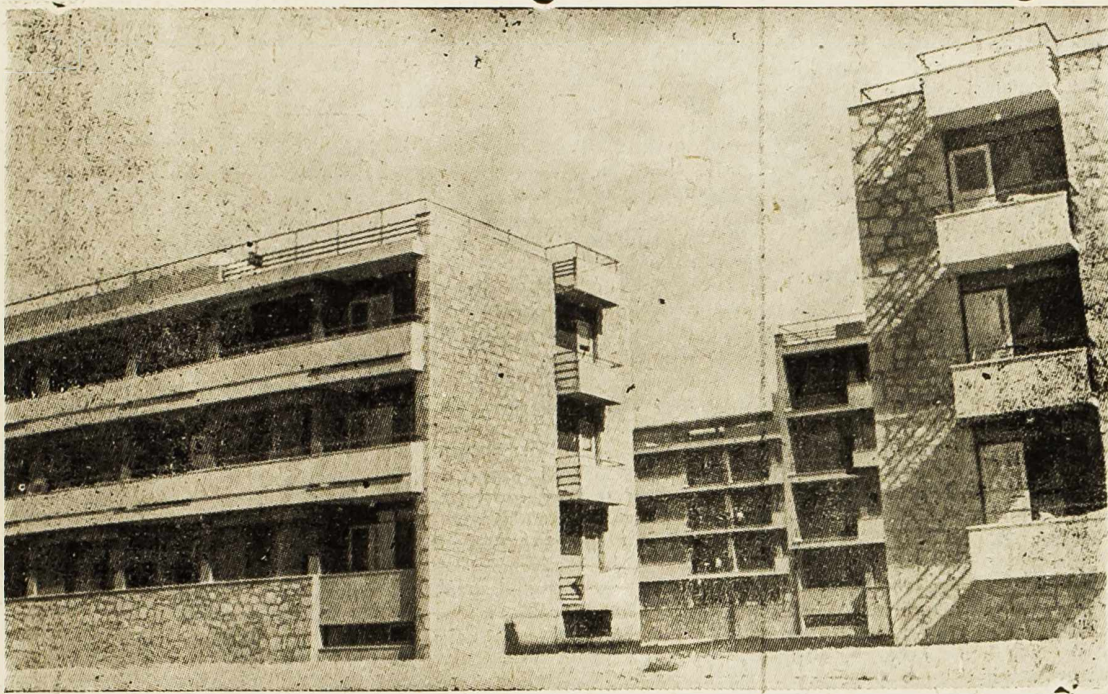
stalih, prisustvovali drugovi Petar Skarica, predsjednik NO kotara i Ivo Družić, sekretar Kotarskog komiteta SKH. Pred punom dvoranom mještana, nešto poslije dvanaest sati, svečanost je otvorio drug Ante Radak, član Odbora za elektrifikaciju sela.

On je ukratko izložio tok radova, istaknuvši da vanjska instalacija i radovi na njoj predstavljaju vrijednost od 2 milijuna dinara. Velika je to suma i nije nam bilo lako — istakao je drug Radak — ali smo ipak uspjeli. Zatim je uzeo riječ drug Petar Skarica, koji je odao priznanje Gorišanima na postignutom uspjehu, istaknuvši, da ovaj primjer najbolje pokazu-

je da se mogu postići veliki uspjesi na unapređenju jednog sela, kad se snage sela ujedinjeno nađu na zajedničkom poslu. Čitavo poslije podne predstavnicima narodne vlasti i ostali uzvanici proveli su u srdačnom razgovoru sa mještanima.

Toga dana u selu vladala je zaista velika radost i raspoloženje. Nije ni čudo. Selo je dobilo električno svjetlo, o čemu se ranije nije moglo ni sanjati. Kasno navečer gosti su otišli, a mještani se povukli u svoje domove. Sirom sela ostale, su samo osvjetljene električne sijalice, kao simbol socijalističkog napretka.

N. Dunkić

Nova stambena četvrt

ješenje. Velik broj radnika i službenika prisiljen je da već nekoliko godina živi odvojeno od svojih obitelji, a isto tako velik broj obitelji sa sitnom djecom nalazi se u prostorijama koje ne zadovoljavaju ni najosnovnijim higijenskim uvjetima, a još manje odgovaraju građevinsko-sigurnosnim propisima. Uzgred je potrebno napomenuti, da je od 1949. do 1955. godine za stambenu izgradnju utrošena preko jedna milijarda dinara, kojim iznosom je sagrađeno 486 novih stanova, a na preko 560 izvršen je popravak. Danas se nalazi u izgradnji 118 stanova. Unatoč tome stambeni problem nije bio riješen, dapače on se više zaoštravao, jer gradnja novih stanova nije mogla zadovoljiti potrebe stanovništva. Tom stanju pridonijela je i izmjena u strukturi stanovništva Šibenika.

Kojim putem namjerava poći Narodni odbor u saniranju tog stanja?

— Takva situacija nameće potrebu da se taj problem hitno i studiozno uzme u razmatranje, te da se nakon podrobno ispitanih uzroka, poduzmu odgovarajuće mjere i odredi jedna principijelna linija, koja će dati jamstvo i ujedno omogućiti da se pristupi postepenom rješavanju na ublažavanju sadašnje krize. Potrebno je također u tom pravcu mobilizirati sve odgovorne faktore, koji će pridonijeti rješavanju tog problema i ujedno stvoriti perspektivu za njegovo uspješno sprovođenje u djelo. Svakako da to ne smije ni u kojem slučaju biti briga samo komunalnih organa ovog narodnog odbora, budući da tu nije riječ o rješavanju jednog određenog zadatka, već o donošenju plana za jedan višegodišnji rad.

Da li je donesena Uredba o doprinosu za stambenu izgradnju utjecala na povećanje stambenog fonda?

— Svakako da jeste. Njome je stvoren jedinstveni sistem kreditiranja stambene izgradnje trajnog karaktera. Po istoj Uredbi, kao što je poznato, uvodi se doprinos od 10% na sve pripadnosti radnika i službenika. Od tog doprinosa 90% ide u općinski, a 10% u republički fond za kreditiranje stambene izgradnje. Sredstva fonda mogu koristiti sve privredne organizacije i ustanove kao i privatna lica. Ti fondovi, odnosno takav sistem predstavlja veliki napredak u rješavanju tog problema, jer osigurava srazmjerno velika sredstva. Time je stvorena čvrsta financijska podlo-

gao sa nešto preko dvije milijarde dinara.

S obzirom na stalan porast troškova u građevinarstvu, preko koga bi, po vašem mišljenju, trebalo provoditi stambenu izgradnju?

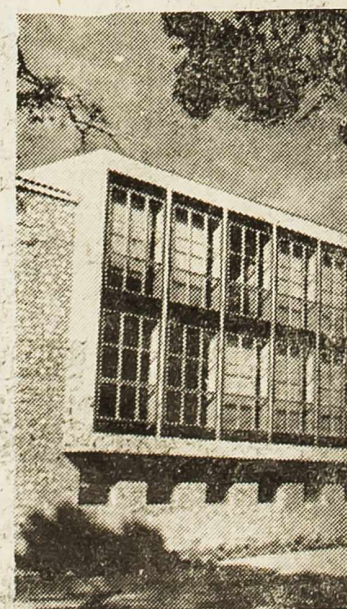
— Po mišljenju narodnog odbora stambena izgradnja trebala bi sada i ubuduće da se provodi kroz postojeća građevinska poduzeća, koja raspolažu potrebnim tehničkim sredstvima i stručnim kadrom. U tom pravcu, a što to do sada nije bio slučaj, trebalo bi omogućiti građevinskim poduzećima da neposredno nastupaju kao investitori, kako bi se na taj način uklonila suvišna posredovanja i tako ubrzao čitav postupak izgradnje. Ali i to pitanje ne može samostalno rješavati ovaj narodni odbor, jer ta reorganizacija pretpostavlja izmjenu postojećih propisa u radu građevinskih poduzeća, a što ostaje izvan domaćaj nadležnosti narodnog odbora. Prvi zadatak treba da bude usredotočen na pronalaženju načina oko smanjenja troškova na gradnji stanova, jeftinijim projektiranjem i primjenom ekonomičnijih načina gradnje. Prema projektna, koje je narodni odbor dobio nakon raspisanog natječaja, gradnja dvosobnog stana koštala bi najviše od 2,5 milijuna dinara. Taj natječaj nije samo s te strane dobro došao. Naime, narodni odbor primio je veliki broj projekata čijem se izvođenju može odmah pristupiti. Nadalje ostvarena je znatna ušteda, jer je prosječna cijena po projektu iznosila 16.000, a što je znatno manje od običnih projekata koji se individualno izrađuju.

Da bi se stambena kriza o-sjetno ublažila, s kakvim bi kreditnim sredstvima trebalo raspolagati?

— Ako bi išli sa tog aspekta, da bi za potpuno rješenje stambene situacije za daljnjih deset godina bilo potrebno 1.800 dvosobnih stanova, narodni odbor bi trebao raspolagati kreditnim sredstvima u visini od oko 4,5 milijardi dinara. To čini gotovo dvostruko od sredstava, koje bi mogli pribaviti iz fonda za kreditiranje stambene izgradnje u tom periodu. Prema tome, predviđena raspoloživa sredstva u razdoblju od deset godina ne bi, dakle, bila dovoljna da se u potpunosti riješi stambeni problem, ali svakako ona daje mogućnosti da se ono u znatnoj mjeri olakša i ublaži. Mi ne smijemo prihvatiti tu polovičnu perspektivu, već moramo učiniti sve da se pronađu i druga sredstava.

tanju. Jer, pitanje stambene izgradnje nije isključivo zadatak narodnog odbora. Takvo stanovište je u cjelini pogrešno i netočno. Narodni odbor, naime, ne vrši više dodjelu stanova, pa prema tome i ne može da bude jedini faktor u vođenju brige i snosjenju odgovornosti za stambeni smještaj građana. Takva praksa, koja se u posljednje vrijeme prilično uvriježila krnji ugled narodne vlasti, a osim toga u priličnoj mjeri opterećuje administrativni aparat odbora svakodnevnim i beskorisnim prilivom stranaka za stambena pitanja. Briga i zadatak oko stambenog smještaja treba da bude briga svih onih faktora na koje se taj problem odnosi. On je ustvari dio problema osiguranja stručnih kadrova i radne snage, pa se prema tome odnosi i na privredne organizacije i ustanove i na njima je da povedu računa o stambenom smještaju svojih radnika i službenika. I drugo, da se stimulira i propagira gradnja malih zgrada za radnike i službenike. Treba napomenuti da se gradnjom takvih zgrada povećavaju sredstva stambenog fonda, a osim toga taj vid gradnje pokazao se najjeftinijim.

Narodni odbor treba da vodi brigu za stanove svojih službenika i radnika čije organizacije odnosno ustanove nemaju nikakvih prihoda. J. Jakovljević

Osmogodišnja škola

Povodom završetka ovogodišnjih radnih akcija
DOBRI REZULTATI

U nedjelju je povodom završetka omladinskih lokalnih radnih akcija u Narodnom kazalištu održana priredba Narodne omladine Šibenskog kotara, na kojoj su nastupila društva za tjelesnoj odgoj »Partizan« iz Šibenika, Drniša i Knina. Najviše aplauza pobrali su članovi kninskog »Partizana«, koji su veoma skladno izveli svoj program. Na kraju svečanosti priredbe drug Srećko Bijelić, član predsjedništva CK NOH-e predao je prelaznu zastavicu u trajno vlasništvo organizaciji Narodne omladine Zlarina, kao najboljoj seoskoj organizaciji u NR Hrvat-

skoj, zatim je od strane Republičkog štaba za omladinske radne akcije dodijeljena pohvalnica kotarskoj organizaciji Narodne omladine Šibenik za postignute rezultate u ovoj godini. Također je za gradnju sportskih objekata Kotarski komitet NOH-e nagradio sportskim rekvizitima organizaciju Narodne omladine Učiteljske škole, zatim Gimnazije Šibenik, organizacije NOH-e Zlarina, Raslina, Razdove i općinske štabove Knin i Drniš, a Marko Knežević, Marko Ančić, Nada Divljak i Marko Friganović nagradeni su knjigama.

U čast Dana Republike omladina našeg kotara slavi još jednu radnu pobjedu: završetak ovogodišnjih radnih akcija, u kojima je učestvovalo, preko 7000 omladinaca i omladinki. Oni su u šest mjesecima radovima ukupno dali 133.997 radnih sati.

64 NOVA IGRALIŠTA

Ovogodišnje radne akcije imale su za cilj da se izgradi sto više sportskih terena. U tome se i uspjelo. Na našem kotaru je u ovoj godini sagrađeno 52 igrališta odbojke, 10 igrališta za nogomet, 2 igrališta za košarku, 3 pokretna bazena i 1 atletska staza. Na izgradnji ovih igrališta utrošeno je 63.372 radna sata. Ovo je veliki uspjeh mladih graditelja, ali ovdje se mora reći da pojedine organizacije nisu iskoristile lobru volju naše omladine. Tako na pr. u općini, Primošten nije napravljeno ni jedno igralište. Bilo bi netačno reći da omladina nije htjela da radi.

180 OMLADINACA NA IZGRADNJI HE »PERUČA« I VRLIČKE CESTE

180 omladinaca i omladinki vrstanih u 2 omladinske radne brigade dalo je svoj veliki udio za brzu izgradnju HE »Peruča«, važnog objekta za našu industriju. Brigadiri prve a posebno druge brigade pokazali su svoju snagu, mladenački polet, i ponos što imaju čast da učestvuju u izgradnji velikog objekta. Teški uslovi rada gdje je radila druga brigada na izgradnji Vrljičke ceste, dalo je povoda sumnji, da se ne će postići željeni rezultati. Dogodilo se obrnuto. Radni efekti su svakog dana rasli, a oni su brigadirima davali snage za nove napore. Zato im s puno prava možemo stisnuti žuljvite brigadirsku ruku i čestitati im.

RADILO SE I NA LOKALNIM RADOVIMA

Pored izgradnje sportskih objekata mnogo se radilo i na lokalnim radovima. Tako je na pr. omladina Zlarina i Zablaca radila na elektrifikacije sela, Organizacija Narodne omladine Vrpolje radila je na kopanju kanala za

činski štab za izgradnju sportskih objekata Šibenik. Za uspjeh koje je postigao ovaj štab svakako je najzaslužniji komandant štaba drug Danilo Belamarić. Za najbolju srednjoškolsku brigadu proglašena je Učiteljska škola, koja je nagradena garniturom dresova za odbojku. Kotarski štab je za najbolju seosku organizaciju proglasio organizaciju Zlarina.

U IDUĆOJ GODINI NOVI ZADACI

Prema odluci Centralnog komiteta NOJ iduće godine će se raditi na radištim saveznog značaja. Iako još nije utvrđen objekat na kojem će se raditi, prema proračunu CK NOH naša organizacija će trebati dati 600 omladinaca i omladinki. To nije sve. I dalje moramo raditi na izgradnji sportskih objekata i uređenju školskih okoliša. Ako dođe do gradnje solane u Zablacu Kotarski komitet će pregovarati s investitorom i nastojati će organizirati stalnu lokalnu radnu akciju. Nema sumnje da ove radove ne ćemo na vrijeme obaviti. Naša volja, snaga i upornost su garancija da ćemo u idućoj godini postići još bolje rezultate.

Z. R.

Iz rada narodnih sveučilišta

MOGLO BI I BRŽE

Nedavno je u Šibeniku održano savjetovanje posvećeno problemima narodnih sveučilišta. Na savjetovanju su uzeli učešća predstavnici gotovo svih odbora. Tom prilikom referat je održao Dinko Stipišić, predsjednik Općinskog odbora šibenskog narodnog sveučilišta. Nakon što je završena diskusija, izabran je inicijativni odbor, kojem je dano u zadatak da pripremi konferenciju, na kojoj bi se konstituirao Kotarski odbor narodnih sveučilišta. Ta konferencija još nije održana.

Ovih smo se dana obratili drugu Stipišiću, koji već godinama radi u šibenskom Narodnom sveučilištu, da nam nešto reče o svrsi savjetovanja.

Premijera u kninskom Kazalištu lutaka

Društvo »Naša djeca« u Kninu uložilo je mnogo truda prilikom osposobljavanja nove prostorije za Kazalište lutaka, a također svi izvođači oko pripremanja ovog komada, a posebno Jovan Dursun, režiser, scenograf i uopće nosilac mnogih dužnosti bez kojih se rad u ovom kazalištu ne može ni zamisliti.

U čast Dana Republike izvršeno je otvaranje nove dvorane i izvedena je prvi put dječja bajka »Trnuzičica«.

— To je uopće prvo savjetovanje narodnih sveučilišta, koje je održano na našem kotaru, počeo je drug Stipišić. Prema tome, to je bila prva prilika, da se upoznamo, izmjenimo iskustva i iznesemo teškoće koje nas more. S te strane savjetovanje je potpuno uspješno. Kotarski odbor narodnih sveučilišta, koji će se u dogledno vrijeme osnovati, neophodna je potreba za uspješno djelovanje narodnih sveučilišta na općinama. Ovaj će odbor koordinirati rad svih sveučilišta, pomagati će im u radu organizacijom razmjene predavača, upućivanjem predavača iz centra, postavljanjem adekvatnih programa, davanjem podrške za što raznovrsniju djelatnost i slično.

Kako se ostvaruju zadaci postavljeni na tom savjetovanju?

— Moglo bi i brže. Mi još nemamo obavijesti o rezultatima izbora delegata za kotarsku skupštinu, a dok se ne osnuje kotarski odbor, ne može se započeti ni s djelovanjem u kotarskim okvirima.

Ima li mogućnost za uvođenje novih oblika u radu narodnih sveučilišta?

— Trebalo bi. Narodna sveučilišta moraju postati škole za odrasle. A za naša se ne može reći da rade u tom pravcu. Pravi rad narodnih sveučilišta nije održavanje povremenih i slučajnih predavanja, kako se to manje — više kod nas radi. Narodna sveučili-

šta treba da rade s planom i određenim ciljem, kao što to čine sveučilišta u razvijenijim kulturnim centrima (Split, Zagreb). Tamo se održavaju predavanja u ciklusima iz raznih područja, zatim se održavaju kursevi iz ekonomskog i općeg obrazovanja, tečajevi praktičnih znanja, tečajevi stranih jezika, provodi poljoprivredna i zdravstvena propaganda po selima, organiziraju se razne kulturno-najmetničke priredbe itd. Toga, kako sam rekao, kod nas još nema . . .

Zbog čega?

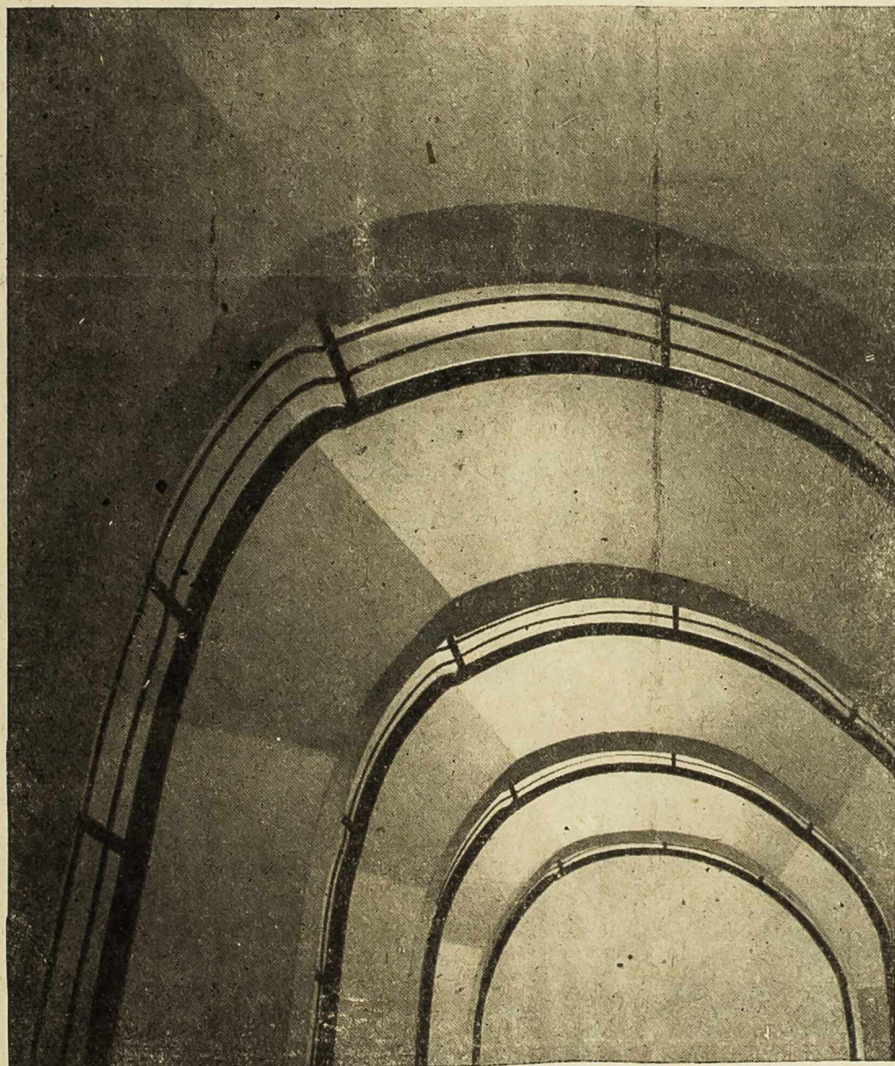
— Sredstva! Mi, to se posebno tiče Šibenika, očajno stojimo s novčanim sredstvima. Ove godine nismo još dobili ni dinara, a sami znate da nemamo nikakvog prihoda. Ranijih godina dobivali smo pomoć iz gradskog budžeta, a ove je godine ta pomoć izostala. To nas je prilično pogodilo.

Što je s narodnim sveučilištem u Šibeniku? Čin nam se, da je rad nešto slabiji nego prošlih godina? Uzroci?

— Nešto ste već čuli u prethodnom odgovoru. Pomanjkanje sredstava se teško odrazilo na našem, mislim šibenskom, Narodnom sveučilištu. U ovoj sezoni smo održali svega tri predavanja, koja su, da pravo kažem, ovisila ne o našem planu ili potrebama slušača, već o sklonosti predavača da baš o odnosnim temama govore. Dakle, sve nekako slučajno. (Nastavak na 4. strani)

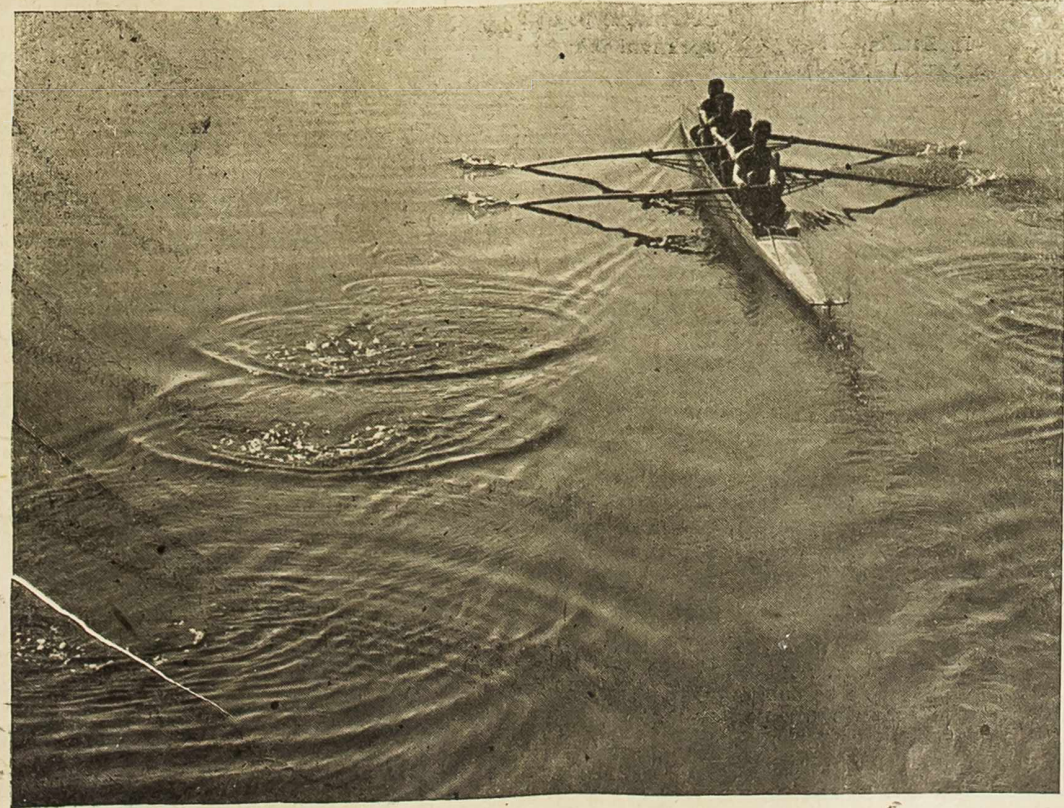
BRAĆA BRKAN

Izložba umjetničkih fotografija

1
Ante Brkan:
Linije tonovi

2
Zvonimir Brkan:
Tragovi

9

»Jesi li zatvorija ponistre?« pitao bi Vra s praga.

»Jesam, šjor!«

»Jesi li sve uredija.«

»Jesam, šjor!«

»Da nisi dovata karte na tavulinu?«

»Nisam, šjor!«

»Da nisi tica orlode?«

»Nisam, šjor!«

»E, sad ajde!«

Svako bogovjetno jutro fratar bi izredao ta pitanja prije no što ude u sobu. Na stolu, na kome pišalo, bila je rpa kartona, a malom bješe zabranjeno ni prstom da se ne dotakne koje, nego bi ih daju slagao, česteći gušćim perom prašinu ispod njih. Zatim, izvalivši se u naslonjači, Brne bi izvadio iz džepova dva zlatna sata i stavio ih pred se. To mu bješe veliko uživanje, to da sluša kako klopuču ona dva velika sata na stjenama i dva mala pred njim. Imaše zalih jošte nekoliko malih. To mu je, kanda, podjarivalo mišljenje i stihove u glavi. A toliko se privikao tome, da bi se noću probudio, ne samo ako se jedan ustavi, nego ako i dva slože kucanje. Trebalo mu je, da svakome napose čuje glas.

Istraj strica Bakonja bi otrčao u crkvu, da mu pospremi, a odatle u kujinju ka dobrome Baleganu, da »struni rosu sa srca«, što vele naši. To bi občno pomagao jali operušiti ticu, jali iščistiti ribu, nacijepati drva, ili što mu drago, a ko ništa, postaći ogran. Pa onda bi se urnio, očeslajao i očeklao, te opet otišao u stričevu ćeliju, pa pa se pribi u nugaio i čekaj za nekoliko. Ako Vra nadme obrze, uzdahne, pa odmah pregne glavu, Bakonja, dohvati jedan tanki, odjeljani prutić sa police, pa ga lagano udene stricu pod košulju i češka ga po plecima. Posto bi to svršio, mogao je bez pitanja ukloniti se, ali prije toga red mu bješe čekati, pa makar uru drežda. Ako bi vidio, da strica baš ne svrbe leđa, onda bi šapčučio zapitao: »Oću li u skulu?« a ako ga je već iščeškao, onda bi prosto rekao: »Odo' u skulu!« ponesavši knjižicu. Od ćelije obrnuo bi drugijem laktom trijema i zakucuo tri puta na nekim vratima između tpezerije i mlječara. Kucajući popijevao bi:

»Molitvama sveti' otaca naši, gospodine Isukrste, pomiluj nas!«

»Amen!« otegao bi neko iznutra, a na to Bakonja otvori vrata i ude u neku mračnu i prostranu sobu, gdje bi mu najprije nos osjetio zadah vlage i starih prašljavih knjiga. Bakonja bi se poklonio fratru, koji sjedišao pod Isukrstom, uz duvar, iza stola, pak bi se poklonio dakonima Skoranci i Cimavici, koji sjedišahu u prednoj klupi, pak bi na vrh prsta otišao u petu klupu. Između njega i dakona, u trećem redu, nalažahu se dačići: Mačak, Bujas i Lis, koji bi mrmoljili svoje lekcije. Svuda naokolo bijahu police pune knjžurina, različita oblika i veličine: neke plovnate i velike, neke kusaste i debele a gotovo svaku naučili miši. Vrh knjiga povješane starin-

SIMO MATAVULJ

gvardijana, Balegana i Skorance. Bakonja ostade četiri nedjelje u vinogradima preko vode, sa fra Tetkom, te se upoznade sa kmetovima i sa seljcima s reda. A svakome omile taj davolji Bakonja i njegovo se ime razglasi po župama sv. Frane. Sa tnganja se vrnu kao nadojen, bijel i rumen.

Onda udariše kiše i postade dosadniji jednolični život manastirski. Tako je trajalo do nove godine, a tada bi nenadnih događaja.

Na novu godinu uždio sjever, regbi sve ponese! Rasklimane štice vrhu trijema i nezakačeni kapci na prozorima lupatahu na sve strane. Fra Tetka, jedini ustalac od sve braće, izlazio je noću dva tri puta iz svoje ćelije, te obilazio mladupnicu i sve peći, bojeći se, da vjetar ne ponese žeravak i ne nanese ga na trulinu. U praskozorje sva četiri zvona oglašije jutrenju, ali im se zvuk jedva mogao čuti kroz vjetrovu huku. Fratri i daci, ogrnuti kabanima, protrčaše trijemom do crkve. I sva ostala manastirska čeljad, osim dakona Skorance, okupiše se na bogomolju. On je često izostajao, osobito studenih dana, te se nitko ne začudi tome. Tri najmlada duhovnika obukoše se u crkvene haljine i služba otpoče. Bakonja i Mačak, u stiharima, kađahu pred njima. Balegan je vukao konope iza orgulja, a fra Tetka kucajući po župcima tapkao je nogama, da ih zgrije, vrtio je glavom, da mu se vrat ne ukočalnji, i kad god mogaoš ugrabiti, prinosisio je šake k ustima da duva u njih. Tako činjahu i svi ostali, a uz to derahu se, svi skupa, iza svih mašica, jer zbilja čovjek se nekog jada ugrije pjevajući. Kad ta derba doprije do najveće nesklada, fra Tetka se najedi, pa i on poče nemilice udarati po župcima, te iz cijevi izlijetahu svakojaki glasovi, čas kao da volovi riču, čas kao kad mačke u veljanju mauču. Svi se savladivahu, da ne dadnu maha smijehu, ali dačić Bujas ne moga, no ga stade glasan kikot. Ali kad sunce granu, vjetar poče slabiti, pa malo po malo, utoli sasvim. Onda se povrti sklad. Svako se prepade svoje grješne rabote, pa da pokaje, poče svaki umiljato pojeti. I tako pri kraju bi milina!

Poslije službe fratri odoše u tpezeriju, a mladi za njima, pak se ustaviše pred vratima. Pod Isukrstovom večerom bješe već porjedano sedam stolica, te fratri posjedaše, sve po godinama i po starješinstvu, ovim redom: Pirija, Načvar, Tetka, Blitvar, Duvalo, Srdar, Vrtirep i Zvalonja. Pošto posrkaše kavu, Balegan otvori vrata raji. Najprije pristupi dakon Cimavica, te cjeliva gvardijana u ruku i reče: »Na zdravlje vam mlado lito! Daj bože da i' mlogo proživite!« Gvardijan mu dade nekakvu knjižicu crvenih korica, pa reče: »Jevo ti sinko ovi mali, ali dragocini dar. Ovo je »Cvit Kršćanski! Kriposti« našega učenoga fra-Jerolima Alatovića. Šti je, sinko, dan i noć, i vladaj se po njoj, zarad spasenja duše svoje. Amen!« — dakon ga ponovo čuki u ruku, pa to isto učini svakome, ponavljajući istu čestitku. Za njim pridoše dačići: Mačak, Bujas,

Kako je Pjevalica izliječio fra-Brnu

ske slike na platnu: Sveti Frane, suh i bezork, uz nek u ticu na dlanu i miluje ju drugom rukom; sveti Lovre, dug vrata, drži roštilj, na kome su ga krvnici pekli; nekakav treći svetitelj kleči u vazduhu, lakat nad zemljom, zakovrnuo očima i dugao ruke vise glave; pa onda sveti Jerolim, sijede braće do pasa, povelika nosa, krupniji očiju, koje je jošte izbuljio gledajući ljudsku tužnju, čisto kao da se čudi on njoj, o ona njemu; pa onda Marija Magdalena, klekla i obotna glavu, a n z gola joj bijele pleći raspletena čina, gusta kosa: i, na poslije, nekakav kostunjav svetitelj, naslonio se na dugacku staku, kao na koplje, a kraj nogu mu ovan.

U pos istrujenj kupa, moglo bi sjedeti najmanje dvadeset daka, a sad in ne bješe do šest, o oječi i Bakonju, pričalo se, da je »skula« nekak dia tijesna — toliko bješe nekad naloga!

Gvardijan fra Pirija svako jutro počimale predavanje, rosije monve on bi ispitivao Skorancu i Cimavicu i kazivao im dalje. To bi trajalo po ure najviše. Njega bi zamijenio fra Duvalo, koji je također imao posla sa tom dvojicom. Tada bi občno Bakonja uljega. Duvala zamijeni fra Vrtirep, kome odgovarahu dačići. Bakonja je tek sad nekoga jada mogao razumjeti, a što ona dvojica napried govorahu, to njemu bješe kao turski. Ovaj pričase o kripostima svakojakim, stožernim, bogoslovskim, kršćanskim, o dilima milosti, o dužnostima redovničkim i t. d., o čudesima svstaca, o mudrosti i velikoj nauči otaca crkvenih. Ele, ako će i iz daleka, nešto mogaoš i Bakonja razumjeti. A pošto učitelj ostavi Mačka, Bujasa i Lisa, izazvao bi k sebi Bakonju, da po stoti put iščati glagolicu do kraja fra Vrtirep rijetko tražase, da mu Bakonja koje slovo napiše, no bi ga pohvalio preporučivši mu da istraje i još bi preporučio Skoranci, da ga pritvrdi, pa bi otišao ostavivši mjesto fra Tetki. Sad i dakoni i dačići pozatvaraj knjige i zasjedi svi u prednoj klupi, fra Tetka prošeta se gore, dole, ispred njih, pak se raskorači i zamaha prutićem, a ono svi u glas zapjevaj. Tjesnogradi Skoranca jedva se čuo, a borami, ni Cimavica ne mogaoš, ali naknadavahu dačići, a osobito Bakonja. Stara skuletina razlijegeše se od njegova snažna i umiljata glasa, a fra Tetki sijevahu oči od milne. »Tako, tako, dite, . . . a, a, . . . čekaj, . . . de spošti malo, ovako, ana:

»K . . . h . . . tste, po-miluj naaas!«

»Bravo!«

»Sad ovako: Kr-ste! usliši: naa-aas!«

»Kiii-ri-je, e-lej-son!«

»Dublje ono: amen! a rastegni de: aa-meen!«

Iza toga Bakonja otrči da zvonu na časove. Poslije časova objed. Po objedu fratri polijegaj, a daci u skulu te polijegaj i oni po starinskijem klupama. Občno bi se i Balegan k njima pridružio. Tada Bakonja započni komedijati, da se svi previjahu od smijeha. On umijaše govoriti i hoditi i sve ostalo ka Vra, kao drugi fratri. A prikazivao je i Balegana, Skorancu i Cimavicu, pred istim njima.

Zatim trebaše mu donijeti stricu vode i kafu, čekati ga po listovima, češati kulaša, zvoniti na večernju i svršiti još gdjekoju poslužbicu, tim je svršena rabota.

Tako mu se slagao dan za danom u manastiru. Kad prispeje trganje, razidoše se svi osim

Lis i Bakonja. Svaki primi po pletu od gvardijana. Za njima Balegan, i on primi madžaraju. Za kuvarom čestitaše: mlinar Boban, kovač Trtak, konusar Stipan Zuza, pak vozari Beljan i Dundak, a najzd cobani. Fra Pirija kolendisa, koga više, koga manje, prema godinama službovanja. Cimavica dohvati sa stola zdjelu narandža, pa dade svakome dačiću po jednu, a sebi uze dvije. Balegan razreza nekoliko jabuka, i pošto ponudi siuzinčad, nali češicu rakije, pak nazdravi:

— U ime bože, a za dobar početak! U zdravlje našeg dobrog cače, pripoštovanog oca gvardijana, i svijlu redovnika, koji su ovde, i koji nisu ovde, i svega puka kršćanskog i njegovog poglavice svetog oca pape! Zivili!

— Zivili! zagrajaše mladi i počese se obrađivati.

Fratri poustajaše.

— A šta je s Lovrićem? Je li mu ko kavu ponija? zapitaj te gvardijan dakona posred graje, pa i ne čekajuci odgovora, obrnu mu pleća. Cimavica smignu ramenima, pak izade.

Dundaka oblijekolili drugovi, da nazdravi svakome fratru, a uz svaku zdravicu da iskapi po čašicu. On se nečka i smije se, a sve pogleduje fra Piriju, kome — uzgred budi rečeno — taj nadimak ne bje zalud dat. Fratar namignu, a na to Dundak u tinji čas sali u se sedam kupica rakije.

— A nama, tvojim drugovima, zar ne ćeš nazdraviti? Zar smo mi mačiji kcašalj!? pita Stipan.

— Oče! Kako da ne! Mora! prihvatitše svi.

— Oću valaj ako ćete svemu kršćanstvu, samo ima li je? veli Dundak. Ta on je jednom za opklad popio po oke krvotoka u dušak.

— E, pa de dajte mu! Ala, počimljil!

— Ne, no neka prije iščati molitvu! reče Boban.

— Kakvu molitvu? zapita oštro fra Tetka.

— Ma, dujo, niku rišćansku molitvu! Čut ćeš je, pa da pukneš od smijaj! veli Trtak.

Fratri se zgledaše smijuljeći se, a to posokoli Dundaka, te razmahnu rukama. Napravi se kolo oko njega. On se prekrsti tri puta po rišćansku, metanica tri puta, šapčuci nešto, pa prekrsti ruke na grudima, diže glavu i poče popjevajući:

»Zelmbača koze vraća po duboku, po široku, da napase, da namuze, da nakupi ugnju masla, da namaže njojzi žvale, a susjeti nadimala! Nadimljil se crni vraže, kao Grci po polici. Oni jesu dobri lovci. Strijeljahu jednu goru i uvatiše ticu srnadicu. Iz nje vade talog, da namažu takole. Takoli riču, takoli buču, takoli idu šešarskijem putem i malaze šešarskoje dijete. Dijete opanke kisellilo, prstom nabadao, a zubna okruživalo. Voli brate, Popovici Proslaviću, kojino će pročitatil pribaktiti, gospodi pomiluj, amin!«

Ponovo zača da klanja i da se krsti. Usred te graje i smijeha dopade Cimavica, bljed kao krpa, i kose mu se nakostriješile. Jedva jedvice izgovori:

Zlo! pa gutnu pljuvačku i zavrti glavom i opet će: »zlo!«

— Zlo Skoranci? zapite gvardijan.

— Pri . . . mi . . . nuja!

— Sta reče, bolan? povikaše.

— Jest . . . umra! . . . umra je! . . .

(Nastavit će se)

Divili smo se borbi egipatskog naroda Interes za zdravlje treba probuditi

Naš dopisnik zamolio je Dragoslava Ježinu, jednog od naših ribara spužvara, koji su se za vrijeme izraelsko-britansko-francuske agresije nalazili u Aleksandriji, da za naše čitaoce iznese svoje dojmove iz Egipta.

Kroz proteklih osam mjeseci našeg boravka u Egiptu, doživjeli smo mnogo ugodnih, ali i mnogo neugodnih osjećaja. Zapišat ćete zasto neugodnih osjećaja? Da li bi vas uhvatila panika, kad su se agresorske snage engleske i Francuske nenadno pojavile, da bombardira u Kairo, Aleksandriju i ostale egipatske gradove? Vjerojatno bi. Nalazili smo se tada u Aleksandrijskoj luci. Agresorske radio stanice obavještavale su građanstvo o kretanju svojih trupa, upozoravale ih da se ne kreću u blizini vojnih objekata.

Iste večeri uputio sam se sa još nekoliko svojih drugova u kinematograf, koji se nalazi odmah pokraj Aleksandrijske radio stanice. Prikazivao se film »Tri mušketira« i nitko od gledalaca, kao ni ja nisamo očekivali katastrofu. U kinematografu se je čuo samo prask, jecanje i plač publike. Bio sam ranjen u nogu. Zatrpao u golemom metežu ostao sam dvadeset i dva sata. Bilo je strašno posmatrati ljude iskrvavljene, ranjene, onesvjestene. Bio sam prenio u bolnicu. Tu su se poslije nekoliko dana pojavila nova stradanja, ali sam pukim slučajem ostao živ. Danas, kad vam ovo govorim imam zavijenu desnu nogu ispod koljena, ali svejedno da sam i život izgubio, ne bi mi bilo žao, jer bi ga dao za dobro egipatskog naroda, za slobodu prijateljskog Egipta.

Poslije izlaska iz bolnice, najviše sam se zadržavao na našem matičnom brodu »Ugor«, premda sam češće zalazio u široke Aleksandrijske ulice i prostrane bulevare. U nama Jugoslavenima, egipatski čovjek, bio on policajac, radnik, službenik ili srednjoskolac gleda svog istinskog prijatelja. Želio bi da me odmah počasti kavom, da mi ukaže zadovoljstvo što se nalazim u njegovoj zemlji. I tako na svakom koraku. Divan je egipatski čovjek. Ti ljudi su čvrsto riješeni da brane svoj u slobodu i nezavisnost, od onog dječadića crnomanjaste puti i kovrčaste kose, pa do onog star-

ca što sedi za »turskom« u restauraciji.

U žurnalima sam gledao herojsku borbu stanovništva Port Saïda, što bi se u roku od četrdeset sati prikazivali u kinematografima Aleksandrije. Mi Jugoslaveni sastajali smo se u našem domu u Aleksandrijskoj luci. Tu smo najbolje bili obaviješteni o operacijama. Odobravali smo nastojanje naše delegacije na sjednicama Vijeća sigurnosti, da se prekine sa proljevanjem nevine krvi. Bili smo svjedoci borbi na moru. Vidjeli smo potapljanje engleskih ratnih jedinica od strane egipatskih tonpednih čamaca. Vi ste sigurno čuli za bombardiranje egipatskih aerodroma. Neprijateljske »zračne ptice« oštetile su aerodrome i njegove instalacije, ali avijacija je ostala netaknuta, jer je bila na vrijeme sklonjena. Danas, kada se sjećam svih, onih prizora, borbi aviona sjeverno od Aleksandrije, obaranje osamdeset dva francusko-britanska aviona, te još nekih operacija, onda ću vam sa zadovoljstvom kazati, da je to narod koji ima visoko discipliniranu i sposobnu armiju, koja je riješena da brani svoju Republiku i nezavisnost.

Kad smo napuštali, već pomalo življu Aleksandrijsku luku, egipatskim znanjcima i prijateljima, koji su došli da nas isprate, željeli smo daljnje uspjehe u borbi za izgradnju svoje sretnije budućnosti.

M. M.

MOGLO BI I BRŽE

(Nastavak sa 3. strane)

A i budući rad će zavisiti od predavača, koji su ostali vjerni našem sveučilištu, te će, naravno bez honorara, održati poneku temu.

Inače, što se tiče forme rada, za sada kao i do sada: predavanja, samo predavanja. Vaša je, dakle, konstatacija o lošijem radu u ovoj godini umjerna, a uzroci se, čini mi se, vide iz ovog što sam kazao.

Dozvolite, da u vezi s ovim pitanjem nešto kažem i o odnosu naših javnih i kulturno-prosvjetnih radnika prema narodnom sveučilištu. Prošle smo godine dostavili dosta ospešan plan predavanja svim društvenim organizacijama, u kojima su učlanjeni mjesni kulturni, prosvjetni i javni radnici, da odaberu neka predavanja i da ih njihovi članovi održe. Ali, nitko se nije javno...

Koja predavanja imate u vidu, a od naročito su interesa?

Imamo u vidu nekoliko predavanja od naših mjesnih predavača. Predavanja su iz raznih područja.

Što je s razmjenom predavanja i predavača?

Za sada, pod iznesenim okolnostima, isključeno.

Pružila li šibensko narodno sveučilište pomoć sveučilištima na području kotara?

Ne. Mislim da je suviše iznositi razloge, jer bi to bilo ponavljanje ranijih odgovora.

Materijalni problemi i perspektiva za rješenje?

Već ste ih čuli. A ima ih još. Uprkos tome što se moglo svima o ovom: sigurne dvorane nemamo, novaca nemamo, a predavače tražimo...

Nego, za rad budućeg Kotarskog odbora narodnih sveučilišta bit će potrebne i skromne prostorije, gdje bi radio tajnik odbora, gdje bi se odbor sastajao i gdje bi se obraćali oni, koji budu radili s odborom. Tajnik odbora bi morao biti jedan mlad, pokretan i poduzetan prosvjetni radnik, kojem bi ta funkcija bila i jedino zanimanje. Bez takvog tajnika ne može se ni zamisliti ostvarenje zadatka, koje će imati izvršavati Kotarski odbor narodnih sveučilišta.

Da, još ste pitali o perspektivi za rješenje materijalnih problema. Imamo li perspektivu? Naravno da imamo. I nadamo se...

Ovaj razgovor morali smo brzo završiti, jer je druga Stipišića čekao njegov redovni posao u školi, u kojoj radi. Opraštajući se od njega, rekao nam je:

Nemojte zaboraviti naglasiti ono o tajniku! — pa nastavio: — Ipak, osim financijskih sred-

cesto se u zdravstvenom odgoju polazi od pretpostavke da ljudi cijene zdravlje i da žele biti zdravi. Radi toga se zdravstveni odgojitelji obraćaju pojedincu sa frazama: »Ako želiš biti zdrav, čini to i to«, »želiš li sačuvati zdravlje, nemoj činiti to i to.« Medutim, teško je opravdati pretpostavku da pojedinac upravo želi zdravlje. Nije poznat jedan takav instinkt ili poriv koji bi čovjeka silio da bude zdrav. Česti su naprotiv slučajevi, da čovjek nešto poduzima ili pokušava, bez obzira na rizik po vlastiti život ili zdravlje.

Čovjek želi jesti, kretati se i odmarati, želi zadovoljiti svoje tjelesne potrebe. Dječak želi skakati, veseliti se, želi narasti velik ili ovladati pojedinim vještinama, osvjetiti koji naslov prvaka i t. d. Mladić i djevojka žele biti privlačni, žele da ih drugi vole, da imaju prijatelja, kasnije žele ljubav, brak, kuću i djecu. U postizanju ovih ciljeva poduzimati će mnogo toga, ali dok su zdravi ne će im gotovo ni na pamet doći želja za zdravljem.

Praktično iskustvo oko organiziranja tečajeva seoske ženske omladine pokazuje kako i slabi razlozi mogu lako spriječiti djevojke da ohađaju ove tečajeve. Na prvi pogled to je i razumljivo da mlade, zdrave djevojke pokazuju više interesa, recimo za ples ili kolo, nego za samo zdravlje. No drugačije će biti, ako ih se uvjeri, kako će im poznavanje higijene i građevnih tijela pomoći ne samo u čuvanju zdravlja već i u njezi ljepote tijela i čuvanju mladenačkog izgleda. Poznavanje nauke o ishrani čuvat će njeno zdravlje ali će joj isto tako pomoći da zadovolji želje svoje obitelji, djeteta i muža. Nauči li nešto iz mentalne (duševne) higijene, olakšat će joj to da shvati i savlada uzroke raznih zadržavanja, napetosti i razilaženja. Istina je, da je ples više približava njenoj prirodnom cilju i pozivu, ali ako na taj cilj stigne praznih ruku, nevolje će i bolesti ubrzo zamra-

čiti idealne čari i radosti života. Činjenica je, a vjerojatno u tome ima i posljedice rata, da naše mladost prebrzo iscrpi rezerve mladenačke snage i zdravlja i onda se vuče sa bremenom bolzljivosti, slabosti i bolesti.

Tek onda, kad djevojke uvide kako ih zdravstveni odgoj osposobljuje za one ciljeve, koje su sebi same postavile, ne će biti teskoća da se okupe.

Pokuša li netko uvjeriti dječaka da treba izbjegavati alkohol radi zdravlja jedva će ga saslušati. Ako mu se naprotiv protumači, da kao nogometaš treba da se suzdržava od pića, jer je to u slovu njegova napredovanja u sportu, savjet će biti prihvaćen. Ne opet radi toga što se želi zdravlje, već radi životnih ciljeva i želja koje on sebi postavlja.

Slična je, situacija među odraslima, iako oni kao roditelji i građani snose veću odgovornost. Zdravlje je suviše dalek i apstraktan pojam za mnoge ljude — naravno u koliko nisu bolesni. Medutim, njih itekako zanimaju pojmovi kao: zdrava djeca, lijep stas i izgled, sposobnost da se dobro slažu sa svojom okolinom i t. d. Treba, dakle, pronaći postojeće interese, koji se mogu povezati sa problemima zdravlja, te ih skupa rješavati.

Poslovidi nekog poduzeća mnogo je stalo do uspjeha u produkciji i radu poduzeća. Zdravlje radnika jedva će ga i zanimati. No kad sadna kako produkcija mnogo ovisi o stanju ishranjenosti radnika, o zamaranju pri odlasku i polasku na posao, o slabokrvnosti kod radnica, o količini

rasprodanog alkohola u tvorničkoj kantini ili o psihičkim raspoloženjima i odnosima na radnim mjestima, tada će poželjeti — u cilju bolje produkcije — da radnici znaju što više o zdravlju i bolestima, o važnosti odmora i pravilne ishrane.

Postoji jedno krivo mišljenje da je zdravstveni odgoj prvenstveno namijenjen seljacima i manuelnim radnicima, a da ga ostali lako stiču kroz život. Kao što škole svake godine nanovo započnu sa novom generacijom od a, b, c, ... tako se i znanje o zdravlju mora svakoj generaciji usadivati od malih nogu. Činjenica je i danas da mnogi srednjoškolar zna, na pr. više o oprašivanju paprati nego o radu svoje jetre, da i na govorimo o mnogim odraslima, koji više znaju možda o podmornicama ili helikopterima nego o svom tijelu.

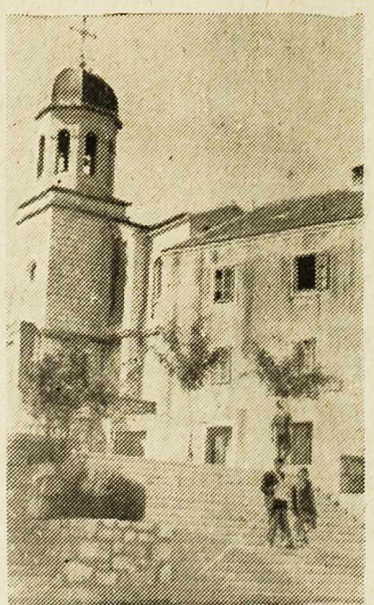
Možda nema u životu nijednog faktora koji bi tako snažno i ozbiljno zadirao u svaku našu djetelost, u svaki naš plan, kao što to znaju bolesti ili loše zdravlje. Pa ipak taj faktor tako često zamaunjavamo i ispuštamo iz naših računa, kao loši matematičari. Ne čine to samo pojedinci, već i mnogi ekonomisti i društveni radnici. Nije onda čudo da nam u računima iskršavaju manjoci, deficiti i štete. Bolesti su postale kao začuda iz priča, koje gutaju naše teško zaradene milijune, a vrlo često i »ljepote djevojke«. Treba, dakle, probuditi interes i povećati znanje o bolestima i zdravlju, jer se samo tako možemo osloboditi ove sedmoglave začudaje. K.

„Jugoslavenski pregled“

Na inicijativu Sekretarijata za informacije SIV-a pokrenuta je informativno-dokumentarna publikacija »Jugoslavenski pregled« koja će sistematski pregledno i sažeto donositi faktografske prikaze o Jugoslaviji. Ova publikacija će prema utvrđenom sistemu i tehnici, izlaziti svakog mjeseca u izdanju Publicistčko-izdavačkog zavoda »Jugoslavija« pružati kontinuirani pregled činjeničnog stanja na svim područjima jugoslavenskog života. »Jugoslavenski pregled« donosit će autentične podatke. Za pisanje i provjeravanje tekstova angažirani su državni i društveni funkcioneri, ustanove i organizacije.

Novom publikacijom popunjavanje se izvjesna praznina u našoj informativno-dokumentarnoj publicistici. Do sada u našoj zemlji nije bilo publikacije koja bi integralno i kontinuirano a pregledno mogla da odgovori na pitanja koja interesiraju i naše ljude i strance, nije bilo publikacije koja bi bila praktičan izvor kako podataka o čitavoj našoj stvarnosti tako i o tekućoj problematiki. Statističke publikacije nisu dovoljno bliske širokoj publici, štampa pruža informacije na poseban način a ostale publikacije obrađuju posebnu materiju ili opću problematiku na drugi način.

Sadržinski okvir nove publikacije je djelokupna naša stvarnost, stanje, kretanje na svim područjima jugoslavenskog života. Rezultati cjelokupnog našeg rada naći će odgovarajuće mjesto u »Jugoslavenskom pregledu«. Tamo gdje je to neophodno za objašnjenje i bolje razumijevanje neke savremene pojave dat će retrospektivni pregled.

Iz Drniša

Putopis

Još jednom Trakija?

Opet se spominje u raznim turskim i grčkim listovima Trakija. Zašto? Želi li opet netko da naše sebi »izlaz na mor«, kao u doba balkanskih ratova? Deda-gač, ili kako se on sada pod grčkom zastavom zove, Aleksandropolis, već davno nema onu vrijednost koju je imao prije trideset godina. Ima dobrih luka na Crnom moru koje sasvim mogu zamijeniti ovu. Prije nekoliko godina kada je hladni rat još bio jesno kroz diplomatske kabinete evropskih glavnih gradova, govorilo se da je Trakija ključ obrane Balkana. A sada? Po plodnim dolinama zapadno od Marice i po kršu iznad Kavale koja svojim bijelim kućama i zamkom iznad grada više podsjeća na prizor sa egejskih otoka nego na gradove balkanskog kopna, putuju raskošnim autobusom evropski novinari — ponekoliko iz svake zemlje

— da bi utvrdili mora li zbog Trakije doći do neke ozbiljne tursko-grčke svade.

U grčkoj Trakiji živi pored grčke većine — oko 60.000 Turaka i šačica Pomaka, ljudi čudne rase, visokog stasa, plave kose i izrazito planinskih crta koji ne govore ni turski ni grčki ni bugarski, nego neku mješavinu svih tih jezika, a smatraju sebe za grčke državljane, koji žele da budu Turci i koji iznad svega mrze Bugare. Bar tako kažu.

Sve je bilo mirno u Trakiji. Ustvari, sve je mirno i sad. Pa ipak, otkako je nastupila kriza oko Cipra, pa su se zbog toga pomutili grčko-turski odnosi, a još više otkako je u Istanbulu i Izmiru izvršen pogrom u grčkim kvartovima, sjenka političkog sukoba lebdi nad njenim gradovima.

Stigli smo u Komotinu, mali

gradić sa beskrajnim redom levančijskih otvorenih radnji u kojima stoje, jedna pored druge, gomile najraznovrsnije robe, sa čitavom ulicom masarnica ispred kojih više kao postrojeni svježe zaklani jaganjci. Turska štampa pisala je da u Trakiji progone Turke. Isto tako nagovjestila je veoma providno da bi turska — ukoliko bi došlo do prisajedinjenja Cipra Grčkoj, tražila neviziju Lozanskog ugovora prema kome je Trakija pripala Grčkoj. I britansko pravo na Cipar i tursko odricanje od Trakije zaista je utanačeno u Lozanskom ugovoru poslije Prvog svjetskog rata. Ali, ove dvije stvari nisu vezane jedna za drugu. Zašto pokreće sada sve ovo turska štampa? Sta ne valja ili — da li zaista nešto ne valja u Trakiji?

U Komotinu smo vidjeli veliku tursku gimnaziju »Dželal Bajar« koja je otvorena prije nekoliko godina u prisustvu samog predsjednika Turske Republike koji se tada nalazio u zvaničnoj posjeti grčkom kraljevskom paru. I, naravno, posjetili smo jednu, pa drugu džamiju.

Sve je u najljepšem redu. Muslimani uživaju u svojoj religioznoj pravi. Muftije su sasvim zadovoljne sa položajem muslimanske manjine, crkve, školska itd.

Pokušali smo da navedemo predstavnike turske manjine da se požale. Sjedili su u velikoj sali svi zajedno, sa muftijom na čelu. To je čovjek malog rasta i prefinjenih crta. Govorio je samo on — ostali su gledali nepomično u novinare — »inkvizitore« sa druge strane dugačkog stola. Dok je muftija govorio, desnom rukom je činio široke, elegantne pokrete — ličio je na sudiju, ali sudiju istočnjačkog, ili na velikog vezira. Imate li teškoća sa grčkom vladom? Da li se slažete s pisanjem turskih listova o navodnim progona turske manjine? — postavili smo mu pitanje.

»Muftija se ne miješa u politiku« — glasio je odgovor. Na sve zaobilazne pokušaje da se dobije odgovor na ovo osnovno pitanje, muftija je davao isti odgovor, uvijen u dugačke i zvučne rečenice. On, muftija drži se zakona, a zakon podržava njega. Vlada je liberalna i izlazi mu u susret. On se zahvaljuje vladi.

Prdstavnici turskih fondova, škola i jednog od dva turska lista koji izlaze u Trakiji, slažu se. Oni nemaju šta da dodaju.

U selu Saše sreli smo turske seljake koji malo govore, ali liče na diplomate. Oni su izjavili da je poslije istambulskih nerada bilo i nepravdi prema njima, traktirskim Turcima. »Prošle godine, policija je isprebijala jednog Turčina bez stvarnog povoda«. Ali, kad smo zatim upitali da li bi to bilo nemoguće da ima i policajaca Turska, slegli su ramenima:

»Nismo mi Turci dovoljno odgovorni da budemo policajci.«

Ipak im se ne sviđa što grčki listovi toliko pišu protiv Turske.

Da li je mnogo Turaka presbjeglo preko Marice? »Ima li ih koji bježe.« »Da li se poneko i vraća natrag« pitamo opet. »Vraćaju se...« A kada je jedan revnosni američki novinar zapitao turskog seljaka koga bi voljeli da vide na čelu američke države, diplomatska vještina muktaraova dostigla je vrhunac: Čuli smo da će biti

izbora. Neka bude predsjednik onaj koji će nam najviše dobra učiniti...»

Spuštali smo se serpentinama prema Aleksandropolisu i razmišljali o Trakiji i pokušavali da joj nađemo pravo mjesto u politici.

Ustvari, zvanično postoji samo jedna šačica intelektualaca okupljenih oko jednog od dva turska lista, koji pišu o progona, a koje citiraju listovi u Ankari i Istanbulu. Htjeli smo da vidimo njenog šefa, poslanika turske manjine u grčkom parlamentu, Osmana Nurija, ali on nije htio, kažu, da vidi nas. Jedan dio turskih seljaka nezadovoljni su svojim položajem, ali nikakav problem turske manjine u Trakiji, izgleda, ne postoji.

Problem se stvara u kabinetskoj diplomaciji. U ovom trenutku nitko ne zna, da li će ime Trakije ponovo potresti svijet. Nadajmo se da Trakija ne će poslužiti kao sredstvo da se još više oteža rješenje ciparske krize. Da se netko treći posluži »turskim nezadovoljstvom« kako bi odgodio zadovoljenje prava ciparskih Grka. Jurij Gustinčić

gradska kronika

Šibenik kroz tjedan

NARODNO KAZALIŠTE

Srijeda, 5. XII. — SPLIŠKI AKVAREL — predstava za đake. Početak u 18.30 sati.
Četvrtak, 6. XII. — SPLIŠKI AKVAREL — predstava za građanstvo. Početak u 19.30 sati.
Subota, 8. XII. — TALENTI I OBOŽAVAOCI — repriza. Početak u 19.30 sati.
Nedjelja, 9. XII. — U AGONIJI — repriza. Početak u 19.30 sati.

KAZALIŠTE LUTAKA

Na repertoaru kazališta je djeca bajka »Skočica Loptica« od J. Malika.
Četvrtak, 6. XII. — predstava za građanstvo.
Subota, 8. XII. — predstava za građanstvo.
Nedjelja, 9. XII. — predstava za građanstvo. Početak predstava u 16 sati.

KINEMATOGRAFI

TESLA: gostovanje Jugoslavenske kinoteke — UOČI SMRTNE PRESUDE — (5-6. XII.)
Premijera američkog filma — KRALJICA KRISTINA — Dodatak: Filmske novosti br. 47. (7-12. XII.)

SLOBODA: premijera meksičkog filma — POSLJEDNJA ŽELJA — (do 7. XII.)
Premijera američkog filma — KRALJICA KRISTINA — (8. XII.)
Premijera američkog filma — NE CE MI VJEROVATI — (9. do 13. XII.)

DEŽURNE LJEKARNE

Dod 8. XII. — I. narodna ljekarna — Ulica Božidara Petranovića.
Od 9-12. XII. — II. narodna ljekarna — Ulica Bratstva i jedinstva.

IZ MATICNIH UREDA

Šibenik

RODENI

Slavko, sin Dragutina i Karmele Marov; Vanja, kć. Steve i Milene-Marije Tomaković; Goran, sin Frane i Rose Periša; Dragica, kći Stipe i Marije Musić; Silvana, kći Bartula Elol-Milje i Zjalic Milke; Dragan, sin Marka i Dare Ljutić; Zeljko, sin Stipe i Frane Stošić; Nedan, sin Jakovljević Milana i Kordum Milke; Blaženka, kći Manka i Zorke Vuksić; Jaga, kći Josipa i Zorke Stančić; Rade, sin Milke i Ivanice Crkjen; Dušan, sin Milje i Anđelije Jakovljević; Njego, sin Radoslava i Zorke Belanović; Bogdan, sin Ljubomira i Jerine Grubelić; Nevenka, kći Bože i Olge Dragaš; Svjetlana, kći Sime i Luce Supe; Anka, kći Ivana i Luigje Lokas; Snježana, kći Josipa i Zorke Maleš i Anka, kći Raptka i Tonke Knežić.

VJENČANI

Zigon Boris, službenik — Berović Neva, službenik; Vranjić Nikola, radnik — Radnić Marija, domaćica; Livaković Ivo, profesor — Anđelić Alemka, student filozofije; Rogović Miloš, službenik — Mandarić Dragica, domaćica; Pučo Petar, tokar — Knez Slavka, domaćica; Mrša Vlade, knjigovođa — Martinović Marija, domaćica; Namjara Marko, radnik — Prebada Marija, domaćica; Gojanović Nikola, zemljoradnik — Skurvor Janja, domaćica i Badžim Marko, radnik — Ljubić Ana, domaćica.

UMRLI

Nakić Marija, rođ. Pelja, stara 9 godina i Erak Sinka, rođ. Povol, stara 20 godina.

Čin

VJENČANI

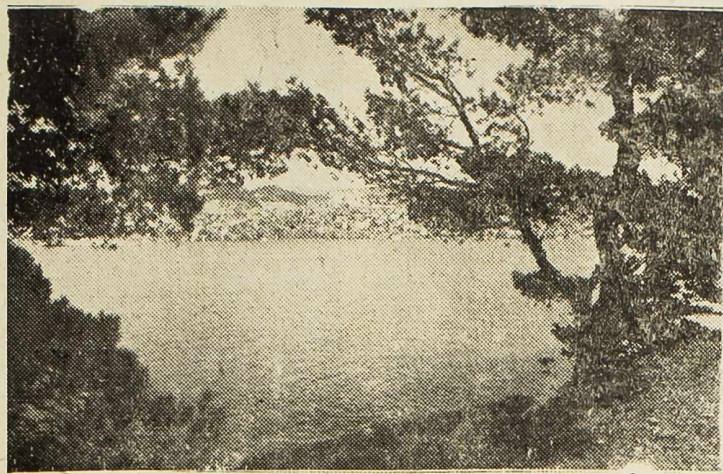
Sladić Petar, željezničar — Popović Milka, domaćica; Beloić Tomir, vodnik JNA — Gušo Kario, krojačica; Debelica Simo, pop. — Popović Marija, domaćica; Bojanić Tode, zemlj. — Zembaba Milka, domaćica i Borović Jovan, gr. teh. — Cigić Anđelija, krojačica.

UMRLI

Popović Ika, žena Miloša, stara 81 god.; Radulović Blaženka Janjina, stara 1 m.; Ivanov Julja, žena Gligorića, stara 56 god. i Dučić Vesna Dušanova, stara 4 m.

OBAVIJEST

UMOLJAVAMO SVE PRIVREDNE ORGANIZACIJE, USTANOVE I ZANATSKE RADNJE DA ČESTITKE POVOJNOG NOVU GODINE PRIMATI PRIKLJUČNO DO 24. OV. MJ. UREĐNIŠTVO

U privrednim organizacijama Velik broj izgubljenih radnih dana zbog bolovanja

Ekonomski gubici zbog kolestija na području kotara Šibenik za 1955. godinu su relativno veliki. Ustanovljeno je da je zbog bolesti i povreda prosječno svakog dana bilo odsutno sa posla 931 radnik i službenik, što znači da je privreda našeg kotara izgubila oko 989.949 radnih dana u 1955. godini.

Dakle, prosječno 5,1% svih radnika i službenika bilo je svakodneвно odsutno sa posla zbog bolesti ili povreda. Taj procenat je veći od općeg jugoslavenskog procenta (za Jugoslaviju 1953. g. iznosio je 4,62%), dok on u drugim zemljama kao što su Austrija, Francuska i Zapadna Njemačka iznosi oko 3,1%, što znači za 1/3 manje nego kod nas.

Nadalje u 1955. g. bilo je 27.576 bolovanja radnika i službenika (u ovu cifru nisu uračunata vojna poduzeća i Odjel unutarnjih poslova), što znači da prosječno na svakih 100 osiguranika 160 njih odnosno preko 1,6% imalo je u toku te godine po 1 bolovanje zbog kojeg je osiguranik bio van posla.

Prosječno bolovanje osiguranika trajalo je 9,5 dana. Trajanje bolovanja je: 3 dana 27,3%, 4 do 7 dana 32,8%, 8-14 dana 20,4%, 15-30 dana 11,6%, preko 30 dana 7,9%.

Ova tablica nam pokazuje da je u 60,1% slučajeva bolovanje trajalo do 7 dana iz čega bi se moglo zaključiti da se u više od polovine slučajeva radilo o lakšim bolestima koji bi se poduzimanjem odgovarajućih mjera mogle u znatnoj mjeri izbjeći.

Ukupni ekonomski gubici zbog bolesti i povreda iznose oko Din 1.921.619.000. U ovu cifru uračunati su gubici zbog privremene radne nesposobnosti, i zbog kraćeg trajanja života.

Ako bi uzeli da je u 1955. god. nacionalni dohodak kotara Šibenik aproksimativno bio oko Din 8.000.000.000 (nacionalni dohodak je nemoguće izračunati za pojedine kotareve zbog toga što se u okviru kotara akumuliraju prihodi saveznog i republičkog karaktera. Tako na pr. TLM »Boris Kidrič« u Razinama nije podignuta iz sredstava ovog kotara već iz sredstava Saveznog izvršnog vijeća, te prema tome njen dohodak ide u okviru saveznih proporcija NO kotara Šibenik), onda bi prosječni gubitak zbog bolesti u istoj godini iznosio oko 20% nacionalnog dohotka, odnosno gubitak nacionalnog dohotka zbog bolesti iznosio bi prosječno te godine oko 11,576 dinara na svakog stanovnika ovog NO-a.

Gornji podaci potvrđuju nam te navode, prema kojima je jedan veliki postotak odsustvovanja sa posla bio prouzrokovan privremenom radnom nesposobnošću, odnosno kraćim bolovanjem, što

je očit odraz insuficijentnosti naše preventivne službe. Mogućnost da se kroz poduzimanje preventivnih mjera, odnosno dobrom organizacijom zdravstvene službe, bar 40% ovih kraćih bolovanja smanji ponovo svjedoči o važnosti koju zdravstvena služba može imati u ekonomskom i privrednom podizanju Šibenskog kotara.

„Radnik“ prvi put u luci

Prošlog tjedna doplovio je u Šibensku luku iz Rijeke na putu za Njujork novoizgrađeni motorni brod »Radnik« nosivosti preko 10.500 tona. Brod je u Dobriki krcao teret od 5000 tona razne rudače. Nakon obavljenoj posla brod je isplovio za Split. Iz luke je također isplovio »Triglav« nakon što je istovarilo 1800 tona petrolokoksa, zatim sovjetski brod »Ivan Pavlov«, koji je dovezao 6840 tona pšenice i švedski brod »Industria«, koji je prethodno ukrcao teret od 100 tona rafiniranog olova. U luci se nalazi brod »Sutjeska«, koji iskrcava 5350 tona pšenice dovezene iz SSSR-a.

OTVORENA JE IZLOŽBA UMJETNIČKIH FOTOGRAFIJA BRAĆE BRKAN

U prostorijama DIT-a otvorena je izložba umjetničkih fotografija braće Ante i Zvonimira Brkan iz Zadra. Izložba je pobudila veliki interes kod građana Šibenika, tako da je dosad zabilježen dobar posjet. Ona je upriličena pod pokroviteljstvom Savjeta za prosvjetu NO općine Šibenik, a bit će

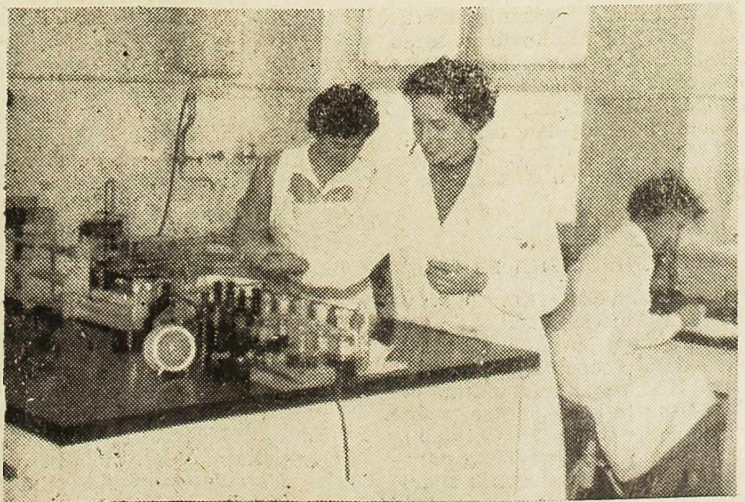
otvorena zaključno do 9. o. mj. Radovi braće Brkan dobro su poznati i van naših granica. Oni su organizirali izložbe svojih radova u nekim većim evropskim gradovima, a kod nas su nastupili u Zagrebu i Zadru. Dosađajna kritika veoma je povoljno ocijenila njihove radove.

PRED NOVU PREMIJERU U NARODNOM KAZALIŠTU

Tokom iduće nedjelje izvest će ansambl Narodnog kazališta veselu komediju-grotesku engleskog suvremenog pisca Johna Patricka Gordona »Iluzija jedne noći«. Taj duhovit, nepretenciozan suvremeni tekst, namijenjen širokoj publici željnoj razonosti i smijeha, zanimljiv je po dramaturškoj fakturi, koja omogućava obilnu upotrebu muzičkih i scenskih efekata. Blazirani, sit života mladi bogataš hoće da se ustrijeli. Banalne, upravo groteskne tehničke neprilike sprečavaju ga u naumu — u njegov se život slučajno upliće jedna mala prodavačica iz trgovine rublja i njen šef. Društvo u kojem se kreće junak komedije, njegova blazirana zaručnica Grace i prijatelj Morrison, podvaljuju mu sredstvo za spa-

vanje pod otrov, i »samoubica« upada u san pun groteskih situacija i likova. U snu mu se javlja šef trgovine za rublje i savjetuje mu da oduče »košulju sretnog čovjeka« kao jedino rješenje za uklonjanje duševne depresije. Nastaje luda trka za sretnim čovjekom — »samoubica« sreće u snu malu prodavačicu, i djelovanjem lica iz života, transformiranih u lica iz sna, nakon niza burleskih situacija, budi se pun nade i životne snage. Rasplet na javi nosi značajke paradoksalnosti zbog nove igre slučaja — ali one samo obogaćuju inače dosta banalni happy-end.

Ovo djelo, svojom izvedbom na šibenskoj pozornici doživljava svoju prazvedbu na našem jeziku. Režija je nastojala da vanjskom stilizacijom igre, efektima i muzikom dočara često grotesknu paradoksalnost vizija u snu, potiskujući sentimentalnu i podertavajući komično grotesknu crtu u likovima i situacijama. Glavnu ulogu milijunaša — samoubice Roberta Torstena igra Zvonko Lepetić, njegovu zaručnicu Grace Ana Regio, njegovog prijatelja Morrisona Borivoje Glazer, a sobara Cromwella Albert Drutter. Malu prodavačicu Vivian igra Vera Ignjatović, dvostruku ulogu Neznanca i Gospodina Duha Krešimir Zorić, Vivioninog zaručnika Dicka Ilija Ivezić, a novinskog reportera Branko Matić. Baletni zbor nastupa u koreografiji Sokole Balamarić i Igora Rapanić. Sudjeluje kazališni orkestar pod ravnanjem Ma Karla Kodela. Solo klavirsku dionicu svira Olga Grgurina. Režija i inscenacija je u rukama Janka Marinkovića.

Iz laboratorija Doma narodnog zdravlja

Iz staroga Šibenika

Pučki pjesnik Grgo Papeša

Ante Turčinov »Bile«, srdar iz Vodica, ljuto se »krvavim suzama«, veli iz »adao« mletačkim sindicima inkvizitorima, u pismu od 26. lipnja 1750., na Tribunjca Grgu Papešu, koji da ga nezasluzeno sramoti »sastavljajući pjesmice i sonete o meni i mnogim drugim starješinama sela, to jest Prvica, Zirja, Zlosela, Zlarina, te mnogim drugim osobama iz ovog kotara, i vješajući pjesmice na uglove i stupove po selima i u ovom gradu (Šibeniku)«. Svojoj žalbi »Bile« je priložio jednu takvu regulicu u izvorniku. I jest bila ljuta:

»Lipa li je korist svakomu vojvodu, kojijemu plaća od kralja dohodi, al kad li je dobije svojom desnom rukom, tada je pofaljen najveće prid pukom. A B. le Turčinov, srdar iz Vodica, s kojim se rugaju i žene i dica, kupi srdariju brez svake koristi, neka može siromahe bolje jisti. Za alfira obra on Juru Marosta, na tuje su brzi kakono dva posta. Rja im ubila na glavi sidine, to ozgor usliši, bože gospodine: Suze siromaške da bi jih ubile, a njihove žene u crno odile! Takovih izilic ni oko vidilo, ni večega ruga dosad se zgodilo! Po selh se s kiću kakono dva žbira, nikogar ne pazu, ni prava ni kriva. A kad nimaju već koga robiti, u brusku se kuću pojdu zatvoriti: svaki će izisti neg jedan pas vlaški, a to će svidočit oni zidi krasiti. Tote više činu koga bi odrli, brzo jih pokaraj, bože neumrli! Ovo su strile, to je bič od boga,

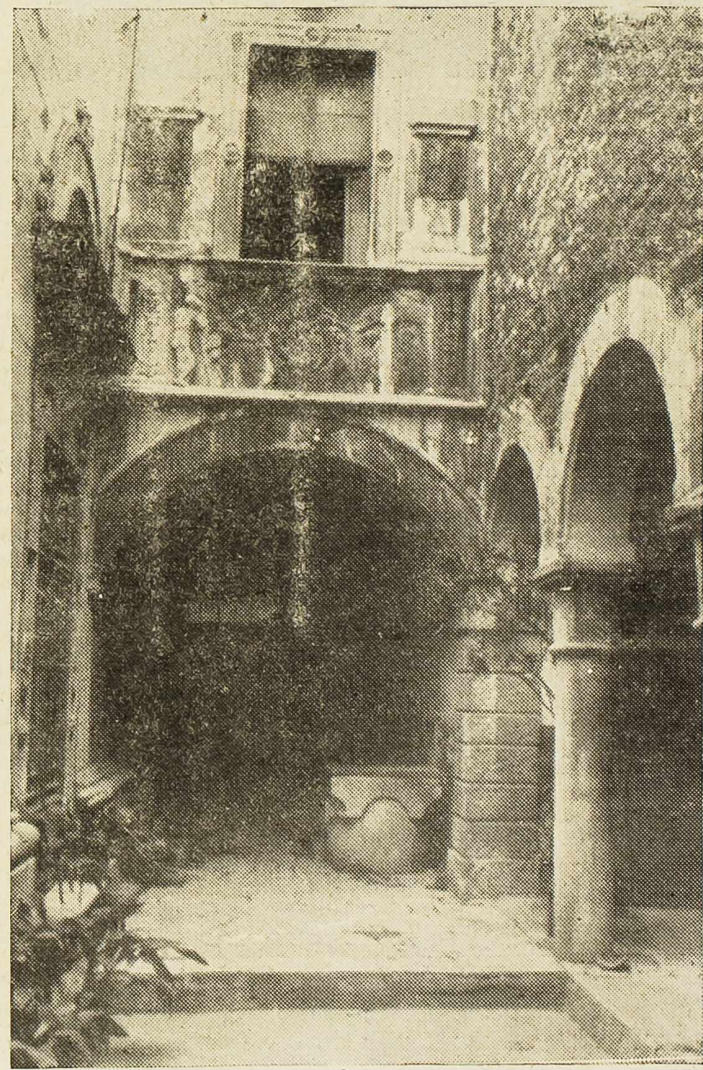
da u miru ne će stati od svakoga.«
Hivali sad Grgo pokojnog srdara Perotu:
»Veće mu je valja kantum od komore, negoli litina Bili doprit more.«

Pa opet udri po »Bili«:
»U kuću je doni, kakono za diku, svoga ujca Mate Gržana priliku, s dukalom u ruci od šibenske pravde, ma mu se malo sad u kući znade. A žena mu čini sad rufijana, nit ima trsja, ni vrtla ni stana. Tako se dogaja koj tujijeh jidu, za malo im dura: dospiju u muridu. Tako će i tebi, srdaru, doisto, toliko si steka, ostat će ti pusto! Sad mu je srića to bolje prispila, jedna je počela, druga ni dospila: da su ga vazila za suca braskoga, piti će »a maka« vina crikvenoga. Tužni Vodičani, što to učinite, i vi starešine, u tomu koji ste! Što ste zaslipljeni ter ne pogledate i takom manjnu po nosi ne date! A Juri Marostu, izbijte mu oči, neka već nikada brasko vino toči, jer će sad obadva pet prstov smakati i brasko će vino kako pri lokati. Jedan brez drugoga ne smi se maknuti ne samo napiti, da li ni taknuti. A sad ostaj zbogom, doberi moji srdaru, vidija jam te jahat i pri na samaru, i još ćeš siditi na bandi galije, ostaj u me boga i dive Marije«
Ali je i Turčinov »piturao« Grgu radi vina, ulja, brašna, crkvenih svijeća te nekih dasaka i »pošada«, pa tražio da se protiv pjevača postupa — ne zna se s kojim rezultatom.

Trošak jednog pogreba 1581. g.

nasljednika obračun troškova njezinog pogreba učinio dijelom jednog sudskog spisa, sa jedinom uočljivom zalogošću — onom baštinika, radi potrošenog novca.

Iz obračuna od 22. listopada 1581. vidi se da su za pogreb i daću (sedminu) potrošene 82 livre i 9 solida od toga 56 livri i 14 solida za svijeće i molitve, zvona i mise, redom: Kaptolu za zvona — 6 L., fratrima sv. Dominika i sv. Frane — po 1 L. i 4 S., za veliku misu i asistenciju — 4 L. i 4 S., pjevačima — 8 S. (malo: ali dobro su se najeli i napili na sedmini!), onome koji je prenio duplire (»torce«) — 4 S., »dječaku koji je

Detalj iz starog dijela grada

donio svijeće« — 4 S., za 10 malih misa po 6 S. — 3 L., braći sv. Duha — 7 L. (i ovi su došli na sedminu!), za 26 lbrica i 1 unču svijeća (14 »toraca« 2 velike svijeće i mnogo manjih i većih) — 31 L. i 6 S., pa opet za svijeće i mise »trećeg dana« — 1 L. i 13 S.

Os'm »kutnjeg« troška, napravljen je za sedminu i ovaj, za 25 livre i 8 solida: kod trgovca Tome Kreljutića za jedan star (velika vreća) pšenice — 10 L., kod Julija Capuana kupljeno je za 1 L. i 12 S. sira, a bratovštinama su dana i na daći popivena 3 modija (dobra 3 hektolitra) vina, za 13 L. i 16 S.

Sve u svemu, po onoj latinskoj: »Tvoja (Maro) smrt, moj (naš) život!«
Neimenovanom majstoru plaćeno je za rad oko grobnice 14 solida.

DOPISI ČITALACA

MALO VIŠE RAZUMIJEVANJA

Poduzeće »Zitoprerađa« iz Knina ima jedan pogon u Strmici u kojem radi izvjestan broj lica iz susjednih sela. S tim u vezi iskrslo je pitanje njihove ishrane, pa je na molbu radnika otvorena menza. Odluku o otvorenju menze pozdravila su i dva učitelja. Oni su zamolili upravu pogona, da ih se primi na ishranu. I to toga je ipak došlo. Izvjesno vrijeme bilo je sve u redu. Međutim jednog dana došao je upravnik i prenio naredenje direktora, po kojemu svi oni koji se hrane u menzi, a nisu radnici »Zitoprerađe«, trebaju napustiti menzu. Takvom odlukom, pored učitelja, bili su iznenađeni i ostali. A kad je jedan od učitelja uputio pismenu žalbu upravnom odboru poduzeća, dobio je negativno rješenje. Direktor je svoju odluku tumačio time, da poduzeće plaća za radnike kuhara i drvo i da se zbog toga nitko osim radnika toga poduzeća ne može hraniti. Na to se učitelj obavezao da će platiti razliku koja otpada na drva i kuhara, ali je ponovo dobio negativan odgovor. I na kraju direktor je motivirao svoju odluku

i time, da ljudi sa strane ne smiju dolaziti u krug pogona, pa će zato ne mogu ni hraniti u menzi.

Viđ Zelembaba

STONOGA U VINU

Zamolio bih vas da ovih nekoliko redaka uvrstite u vaš cijenjeni list. U subotu 1. o. mj. sa još jednim drugom naručio sam u gostionici poduzeća Luka i skladišta 10 dkg salame i dvije čaše vina. Kada sam ispio čašu, našao sam na njenom dnu stonogu. Spomenuti drug: ja naplatili smo vino i gundajući otišli.

Ova gostionica je inače nečista pa bi bilo potrebno da to odgovorni faktori izvide i, ukoliko se situacija ne popravi, da se lokal zatvori.

Vodnik VP 4336 Ljubo Kolić

ZASTO NE RADI KINO U GOLUBIĆU?

U Golubiću kod Knina gotovo dva mjeseca nema kinopredstava. One su ukinute jer da navodno njihovo prikazivanje nije rentabilno.

Čini mi se da to ne bi moglo nikako služiti za opravdanje. Po-

gotovo zato, što poljoprivredna zadruha, koja upravlja mjesnim kinom, može eventualne troškove pokrivati svojim drugim privrednim granama.

Zbog svega toga stanovništvo negoduje, tim više jer bi zadruga trebala da bude jedan od nosioca kulturnog života u selu.

Uzred je napomenuti, da u selu postoje dva čovjeka, koja su osposobljena za rukovanje kinoaparaturom, a svaki od njih bi s tim rukovodio, uz minimalnu na-

gradu štaviše jedan od njih pristaje da radi bez ikakve naknade, što znači da bi najveći trošak bio oko plaćanje filmova.

Bez obzira što je davanje kinopredstava za sada nerentabilno, OPZ svakako treba da započne s prikazivanjem filmova i to sva, ke nedjelje. To zahtijevaju njeni zadrugari, omladina i daci i svaki onaj koji želi da kulturni život u selu oživi.

Pero Vuković

Opskrba seoskog pučanstva ogrjevom

Kako učitavoj Dalmaciji tako i na području Šibenskog kotara problem opskrbe seoskog pučanstva ogrjevnim drvom jedan je od vitalnih pitanja za naša sela. Postojeći propisi zabranjuju uništavanje postojeće šumske vegetacije, pa se radi toga poduzimaju sve moguće zakonske mjere da se postojeće šume održe, a nove što uspješnije podižu. U ovoj fazi obnove uništenih šuma na našem kršu i predviđenih normi, koje je negdje neminovno potrebno primijenjivati da bi se što bolje održao šumski pokrov, treba da imamo pred očima i mogućnosti opskrbe seoskog stanovništva s ogrjevnim drvom, ali samo u grani-

cama proizvodne moći naših šuma odnosno šikara.

Dosadašnja praksa pomalo počima da signalizira, da se je u ovom pravcu malo posvećivalo pažnje kako pučanstvu omogućiti da dođe barem do najnužnijih količina ogrjevnog drva i uz pristupačne cijene i na jedan način, kojim se ne bi smjelo dovesti u pitanje daljnja ekonomsko-gospodarska važnost i razvitak postojećih šuma. Tu akciju trebale bi da pokrenu u prvom redu »Šumarije« preko svog lugarskog osoblja, koje je danas na temelju itekako važan faktor.

Nužno je potrebno da odredimo površine i način kako opskrbiti pučanstvo ogrjevom.

M. R.

Borova šuma kod Vrpolja

Pošumljavanje otoka šibenskog arhipelaga

Kao i obično i ove je godine u jesenskoj kampanji pošumljavanja na području »Šumarije« Šibenski izvršeni pošumljavanje otoka Zlarina. Ovo pošumljavanje izvršilo je osoblje »Šumarije«. U ekipa koja je brojila 12 lica pošumljeno je 35 hektara krša.

Popunjavanje je vršeno na otoku Obonjanu na površini od 40 ha, a 10 ha je nanovo pošumljeno, tako da je sada ovaj otok u cijelosti pošumljen. Pošumljavanje je izvršeno i na otoku Velika Sestra na površini od 25 ha. Na spomenutim površinama zasijano je 150 kg sjemena alepskog i primorskog bora. Prošlogodišnji rezultati pošumljavanja sjetvom sjemena na opisan način su zadovoljavajući obzirom na elementarne nepogode i druge teške u-

slove pod kojima se biljke razvijaju na ovim otocima.

Oba otoka Obonjan i Velika Sestra prostiru se na površini od oko 80 ha i oni su rasparcelirani kao privatna svojina, a vlasnici ovih čestica složili su se da ove otoke stave na raspolaganje »Šumariji« i u svrhu daljnjeg pošumljavanja.

M. R.

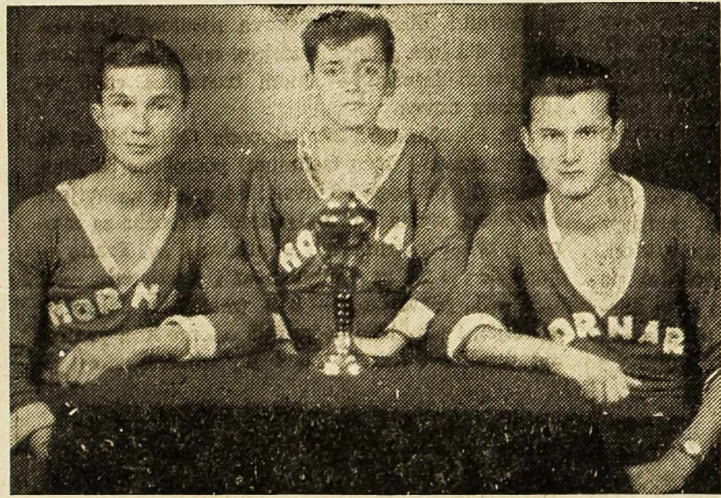
OBAVIJEST

Ukoliko niste, podmirite pretplatu do kraja godine!

S P O R T

Stolni tenis

„Mornar“ obranio naslov prvaka Dalmacije

Prošlogodišnja pobjednička ekipa

Kroz dvodnevne borbe, koje su obilovale mnogim iznenađenjima u svim disciplinama, STK »Mornar« osvojio je po drugi put naslov prvaka Dalmacije u kategoriji seniora, a po trećiput postao je juniorski prvak Dalmacije.

Na prvenstvu, koje je održano u Dugom Ratu, sudjelovalo je 80 takmičara iz čitave Dalmacije. U seniorskoj ekipi »Mornara« nastupili su Validžić, Gulin, Deković i Vuletić. Najznačajniju partiju, za koju se može reći da je »Mornaru« donijela naziv prvaka Dalmacije, odigrao je Validžić protiv višetrukog prvaka Dalmacije Kačera, kojeg je pobijedio sa 2:0. Ekipa »Mornara« uvjerljivo je pobijedila sve svoje protivnike i to »Splita« sa 5:3, »Orkana« 5:0, »Jugovinila« 5:2 i »V. Bagat« sa 5:3.

U kategoriji juniora igrali su Gulin, Simović i Deković. Oni su protiv »Splita« igrali 5:3, a protiv »Orkana« 5:2. Prošlogodišnji prvak Dalmacije Šime Gulin nije uspio obraniti naslov koji je pripao Zadraninu Maržiću. Drugo mjesto osvojio je Gulin, treće Knežević (Split), zatim Kačer, Deković i Validžić.

U konkurenciji juniora prvo mjesto osvojio je Gulin, a drugo Deković, dok je u takmičenju

pionira, član šibenskog »Mornara« Milovac po drugiput osvojio naslov prvaka Dalmacije. Organizacija takmičenja nije bila na visini.

A. V.

»DOŠK« — »RUDAR« 1:2 (1:2)

Igralište »Došk«-a u Drnišu. Prijateljski susret u okviru proslave Dana Republike. Strijelci: Radeljak i Čolović za »Rudara«, a Kovačević za »Došk«-a. Gledalaca preko 250. Sudio je Dereta iz Drniša sa dosta grješaka na štetu gostiju.

Igra je bila slaba, akcije spore i mlitave. »Rudar« je prvi došao u vodstvo. Poslije nekoliko bezuspješnih akcija — Čolović je sa centra poveo loptu, prešao nekoliko igrača obrana domaćih, dočavši Radeljku koji je sa 5-6 metara daljine zatresao mrežom domaćih. Poslije desetak minuta »Došk« je izjednačio preko Kovačevića. Pred kraj poluvremena Čolović je iz gužve postigao pobjedonosni gol.

Drugo poluvrijeme proteklo je u ravnopravnoj igri, koja je često prelazila i u grubost.

Ružnu sjenku na ovaj prijateljski susret bacio je incident, koji su izazvali neki neodgovorni navijači »Došk«-a vrijeđajući i psujući navijače gostiju, tako da je u jednom trenutku utakmica morala biti prekinuta.

D. Č.

DTO »PARTIZAN« — GIMNAZIJA 41:37 U KOŠARCI

U dvorani DTO »Partizan« odigrana je košarkaška utakmica između gimnazije i »Partizana«. Poslije žive i uzbuđljive igre izjednačenih protivnika, pobijedila je ekipa DTO »Partizan« sa rezultatom 41:37 (31:17).

M. M.

OTKRIVEN HRAM STAR 35 VJEKOVA

U blizini Luksora, na gornjem Nilu, otkopan je krajem prošlog mjeseca jedan veliki hram koji je pripadao egipatskom vladaru Amenofisu III. Na području hrama arheolozi su otkrili i dvije statue Amenofisa III., koji je vladao Egiptom prije skoro 35 vijekova. Ove statue su u sjedećem položaju, a na tronu na kome faraon sjedi nalaze se uklesane razne njegove titule. Jedna od tih statua, isklešana od kvarcita, teška je oko 150 tona.

I MEDVJEDICA POSTUJE IGRU

Cetrnaestogodišnja Lida Smakova iz sela Sabo, koje leži u južnom delu Sahalina, krenula je jednog jutra sa svojom majkom da u sumi nabere pečuraka. Zabavljena traženjem gljiva, djevojčica nije ni primjetila kad se odvojila od majke. Iznenađena, pred nju je iskrsla jedna stara medvjedica za kojom su nespretno tabala dva mečeta. Lida je pokušala da pobjegne, ali medvjedica ju je stigla i obavila na zemlju. U to su do uplašene djevojčice pristigli i mečici i stali svojim šapama da je valjaju po zemlji.

Kad je majka male Lide primjetila šta se dogodilo, potčala je prema selu da pozove nekog upomoć. Međutim, kad se grupa seoskih lovaca približila mjestu nesreće, njima je ususret dolazila djevojčica, teturajući se od straha. Njen kaput bio je sasvim poderan, ali na tijelu nije imala nikakvih ozljeda osim nekoliko ogrebotina.

Iskusni lovci tvrde da je ovo jedinstven slučaj i da oni još nikad nisu čuli da je jedna medvjedica odustala od napada na čovjeka, da bi ga prepustila svojoj djeci da se njime kao igračkom poigraju.

HRČAK MOŽE DA OBOLI OD KIJAVICE

Ljudi i životinje podjednako oboljevaju od većine poznatih bolesti. Veoma dugo smatralo se da je kijavica, najobičnije i najčešće oboljenje, isključivo bolest ljudi. Međutim, prije nekoliko desetina godina naučnici su otkrili da i šimpanzo, čovjeku najbližnji majmun, može da oboli od kijavice. Ovo njihovo otkriće nije moglo da ima neku veću praktičnu vrijednost, jer su ovi majmuni prilično rijetki i veoma skupi — jedan šimpanzo košta oko 300.000

dinara — tako da naučnici nisu mogli da ih upotrebe za opite. Pored toga, majmuni su nemirne i ljute životinje, što otežava tok opita.

Posljednje nedjelje mjeseca oktobra jedna grupa medicinskih stručnjaka sa Merlenskog univerziteta u Americi, uspjela je da zarazi kijavicom jednu jetfinu i minnu životinju koja se i inače često upotrebljava za opite: hrčak. Naučnici su za svoj opit upotrebili mladunce stare šest dana, jer su odrasli hrčkovi imuni prema kijavici. Otkrićem da pored čovjeka i šimpanza i mladi hrčkovi mogu da obole od kijavice, naučnicima se pruža mogućnost obimnijeg istraživačkog rada i brzog napredovanja u borbi protiv »najtvrdoglavije« bolesti čovječanstva.

BRAVA SA ČETIRI MILIJARDE KOMBINACIJA

Švedski meteorolog Fabijan Nilsson izumio je novu vrstu patent-brave kod koje je moguće postići 4 milijarde, a možda i više, raznih kombinacija. Oni dvije od ogromnog broja brava ovog sistema ne mogu se otvoriti istim ključem. Standardna ključaonica zamjenjena je jednim uskim pjosjekom, a ključ podsjeća na turpiju za nožke, samo umjesto žiljebova ima jednu malu rupu. Jedini nedostatak ove brave je taj što čovjek mora da bude vješt, ili veoma strpljiv, da bi i u tamni mogao da napipa ključaonicu.

MODEL TRAKTORA MANJI OD ZRNA PŠENICE

Poznati ruski rezbar-minijaturist Kazarjan, izradio je nedavno model traktora koji može da se smjesti na pola zrna pšenice. Iako je model toliko situštan, na njemu ne nedostaje nijedan djelić pravog traktora, ali se oni mogu vidjeti samo pomoću stakla za uveličavanje.

ALUMINIJUMSKA PASTA

Jedna tehnička firma iz Klivlenda, u Americi, iznijela je na tržište aluminijumski lipejak koji se prodaje u tubama kao pasta za zube. Kad se aluminijumska pasta istisne iz tube, ona se poslije tri do četiri časa stvrdne i dobija sve osobine jednog čvrstog metala. U tako čvrstom stanju nju je moguće obradivati kao i svaki drugi metal: istanjiti, prosvrdlati

zanimljivosti - pouka - zabava

ANEGDOTE IZ PARTIZANSKIH DANA

VEZUV CE USKORO PRORADITI?
Vezuv, strašni vulkan koji se prijeteci diže iznad Napulja, najvjerovatnije će ponovo proraditi

ANEGDOTE IZ PARTIZANSKIH DANA

ZAKONODAVNA OFANZIVA
Pošto je završeno Drugo za sjedanje AVNOJ-a pojedini članovi Predsjedništva i Nacionalnog komiteta, a među njima i drug Moša Pijade, otišli su u Sloveniju, gdje su na planini Rog prapremali propise kojima su razrađivane odluke donesene na zasjedanju u Jajcu.

KAD JE ČOVJEK POZNAT
Kolona vječnika AVNOJ-a, u kojoj su bili i Edvard Kardelj, Moša Pijade, doktor Ribar, Josip Rus, putovala je u najvećoj tajnosti na zasjedanje u Jajcu. Jedan seljak videći partizane, iznenada dobaci:

— Zdravo doktore. Sječaš li se kad sam ti čuvao izbornu kutiju!
Svi se, iako klonuli od umora, prenuše; ovlada nelagodnost cijeloj koloni, jer je ova provala duboke ilegalnosti mogla imati i vrlo neprijatne posljedice.

SAM SEBI ODAO POSMRTNU POŠTU
Pred Drugo zasjedanje AVNOJ-a čulo se da je poginuo bosanski vijećnik Svetozar Vei nović.

JUNAČKA POGIBIJA
Partizan Mića više se isticao dobrom glumom u skečevima-negre hrabrošću u borbi. Na jednoj priredbi igrao je ulogu mladog partizana koga su italijanski fašisti izveli na streljanje. Kad »italijani« povukoše obara če puške samo škljocnuše, jer su zakasnili oni iz kulisa, koji su trebali da pucaju kroz prozor radi dočaravanja streljanja. Mića ipak padae kao pokošen. Nešto kasnije odjeknu i pucanj.

ALUMINIJUMSKA PASTA
Na račun pozorišne tehnike i Mićine »pogibije« stari komandir Boško dobaci iz publike:

— Vala, junački pogibe Mića, neka mu je slava!

»ŠIBENSKI LIST«
organ Socijalističkog saveza radnog naroda kotara Šibenik
Uređuje redakcijski kolegij
Glavni i odgovorni urednik
Nikola Bego
Uredništvo: Šibenik — Ulica Jelke Bučić 5 — Tel. br. 5-62
Tekući račun: Narodna banka Šibenik broj 531-T-292
Rukopisi se ne vraćaju
Pretplata za tri mjeseca 120, za pola godine 240, a jednu godinu 480 dinara
Tisak: »Štampa« Šibenik

Oglašujte u Šibenskom listu